

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΑΤΕΒΑΙΝΗ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΑΛΙΣΤΑ ΔΕ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΕΓΚΡΙΘΕΝ

ΕΙΣ ΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ 'ΕΣΤΙΑΣ,

50 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 50

1928

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΑΤΕΒΑΙΝΗ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΑΛΙΣΤΑ ΔΕ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΕΓΚΡΙΘΕΝ

ΕΙΣ ΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ : Ι. Δ. ΚΟΛΛΙΑΣ & ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

50—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—50

1928

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπω-
λείου τῆς «Ἐστίας».



ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ - ΓΕΡΑΝΙΟΥ 11

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ Γ'. ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Παρά πάντων ὁμολογεῖται ὅτι τὸ πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τῶν ἀνωτέρων παρθεναγωγείων συντακτικὸν πρέπει νὰ περιέχῃ αὐτὰ τὰ κυριώτατα τῆς ἄττικῆς συντάξεως, ταῦτα δὲ νὰ διδάσκωνται ἐν αὐτῷ σαφῶς καὶ ἀκριβῶς καὶ νὰ στηρίζωνται ἐπὶ παραδειγμάτων ὀλίγων καὶ ἐκλεκτῶν. Ἀληθῶς ἡ συσσώρευσις μερικοτήτων καὶ σπανιωτέρων συντάξεων εἶνε ἀντιπαιδαγωγικὸν καὶ ἐπιβλαβές πὼς τοῖς παισίν, οἵτινες εἶνε ἔτι ἄπειροι τῆς εὐκινήσιας τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης· διότι συνταράττει τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ κωλύει νὰ κατανοήσωσιν ἀκριβῶς καὶ αὐτὰ τὰ γενικὰ καὶ συνήθη· ἀφ' ἑτέρου ἡ ἔλλειψις σαφηνείας καὶ ἀκριβείας καὶ ἡ παράθεσις παραδειγμάτων μὴ προσφυῶν καθιστᾷ δύσκολον τὴν ἀκριβῆ κατάληψιν τῶν διδασκομένων. Τοῦναντίον δέ, ὅταν ὁ παῖς διὰ σαφῶν καὶ ἀκριβῶν κανόνων, στηριζομένων ἐπὶ καταλλήλων παραδειγμάτων διδασθῇ τὰ συνήθη τῆς ἑλληνικῆς συντάξεως, δύναται ἔπειτα καὶ περὶ τῶν σπανιωτέρων ὑπὸ τοῦ διδασκάλου χειραγωγούμενος ἢ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀσφαλῶς νὰ κρίνῃ.

Εἰς ταῦτα ἀποβλέψας ἀπεφάσισα νὰ παρασκευάσω καὶ ἐκδώσω τὸ συντακτικὸν τοῦτο πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλλη-

νικῶν σχολείων καὶ τῶν ἀνωτέρων παρθεναγωγείων. Ἐν τῇ συντάξει αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐφρόντισα, ὅπως αὐτὰ τὰ κύρια καὶ γενικὰ τῆς ἀττικῆς συντάξεως ἐν αὐτῷ περιλάβω, σαφεῖς δὲ καὶ ἀκριβεῖς τοὺς κανόνας κατασκευάσω, εὐμνημόνευτα δὲ καὶ διδακτικὰ διὰ τὸ ἠθικὸν περιεχόμενον παραδείγματα παραθέσω.

Μακρότερον λόγον ποιῶμαι περὶ τῶν ἐπιρρηματικῶν προσδιορισμῶν, περὶ τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, περὶ τῶν ἐγκλίσεων καὶ περὶ τῆς μετοχῆς· διότι ταῦτα εἶνε σπουδαῖα μέρη τῆς ἐλληνικῆς συντάξεως καὶ εἶνε ἀνάγκη, ἀκριβεστέρα διδασκαλία αὐτῶν νὰ γίνηται.

Κ. Σ. ΚΑΤΕΒΑΙΝΗΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

§ 1. Συντακτικόν λέγεται τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς, ὅπερ διδάσκει πῶς γίνεται ἡ σύνταξις. Σύνταξις δὲ εἶνε ἡ ὀρθὴ πλοκὴ τῶν λέξεων πρὸς κατασκευὴν λόγου.

§ 2. Ἐπειδὴ ὁ λόγος σύγκειται ἐκ μιᾶς ἢ πλείονων προτάσεων, πᾶσα δὲ πρότασις ἐκ λέξεων, ἔπεται ὅτι ἔργον τοῦ συντακτικοῦ εἶνε νὰ διδάξῃ πῶς συντάσσονται αἱ λέξεις μετ' ἀλλήλων καὶ τί χρησιμεύει ἕκαστον εἶδος αὐτῶν ἐν τῇ προτάσει, ἔπειτα δὲ πῶς συνδέονται μετ' ἀλλήλων αἱ προτάσεις ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ λόγου.

Α'. Περὶ προτάσεως.

§ 3. Πρότασις λέγεται ἡ διὰ λέξεων ἔκφρασις διανοήματος π. χ. Ὁ ἥλιος λάμπει. — Ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ θνητός.

§ 4. Τὰ μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναγκαίως σύγκειται πᾶσα πρότασις, εἶνε δύο, τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορημα καὶ λέγονται κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως. Καὶ ὑποκείμενον μὲν εἶνε τὸ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὁποίου λέγεται τι, κατηγορημα δὲ ἐκεῖνο, ὅπερ λέγεται περὶ τοῦ ὑποκειμένου.

1. Τὸ ὑποκείμενον.

§ 5. Τὸ ὑποκείμενον τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν πτώσιν π. χ. ὁ παῖς γράφει. Τίθεται δὲ ὡς ὑποκείμενον πρὸ πάντων τὸ οὐσιαστικόν καὶ ἡ προσωπικὴ ἀνωνομία π. χ. ὁ ἥλιος λάμπει. — Ἐγὼ μὲν σπουδάζω, σὺ δὲ παίζεις. — Ἀλλὰ καὶ ἐπίθετον οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον καὶ μετοχὴ καὶ ἀπαρέμφατον καὶ ὀλόκληρος πρότασις ἐνίοτε δύνανται νὰ τεθῶσιν ὡς ὑποκείμενον, πρὸς

τούτοις δὲ καὶ ἄκλιτον μέρος τοῦ λόγου μετὰ τοῦ ἄρθρου τῷ π. χ. Γελᾶ ὁ μωρός, κᾶν τι μὴ γελοῖον ἦ. — Οἱ φθινοῦντες μισοῦνται. — Ὑγιαίνειν ἄριστόν ἐστι. — Τέρας ἐστὶν εἴ τις εὐτύχηκε διὰ βίου. — Τὸ μὲν ἐστὶ σύνδεσμος. — Τὸ πῖ ἐστὶ σύμφωνον.

ΣΗΜ. Τὸ ὑποκείμενον ἐνίοτε ἐκφέρεται δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προῆ θέσεως *πρὸς, εἰς, περὶ, ὑπὲρ*, ὅταν πρόκειται δι' αὐτοῦ νὰ δηλωθῇ χρόνος ἢ ποσὸν οὐχὶ ἀκριβῶς, ἀλλ' ὡς ἔγγιστα ὠρισμένον· π. χ. *πρὸς ἐσπέραν* ἦν (=περίπου ἐσπέρα ἦτο). — *Ἐς ἄνδρας δικαιοσίου*ς ἐνέμειναν τῷ ἔξοδῳ (=ὡς ἔγγιστα δικαίσοιο ἄνδρες). — *Ἀπέθανον περὶ τοὺς τριακοσίου*ς (=περίπου τριακόσιοι). — *Ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους* ἀπέθανον (=πλείονες τῶν τετρακισχιλίων).

2. Τὸ κατηγορημα.

§ 6. Τὸ κατηγορημα εἶνε ἢ ῥῆμα, ὡς : ὁ ἥλιος λάμπει· ἢ ὄνομα, ὡς : ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ θνητός. Τὸ κατηγορημα, ὅταν εἶνε ὄνομα, λέγεται κατηγορούμενον καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου διὰ τοῦ εἶναι ὅπερ λέγεται συνδετικόν.

α'. Τὸ κατηγορούμενον.

§ 7. Ὡς κατηγορούμενον τίθεται 1) τὸ ἐπίθετον· π. χ. ὁ Θεός ἐστὶν ἀγαθός· 2) μετοχή, ἀντωνυμία, ἀριθμητικόν· π. χ. εἰμι τυράννη· εἰκόως. — Ἐγὼ εἰμι ἐκεῖνος. — Οἱ ληφθέντες ἦσαν ὀγδοήκοντα· 3) οὐσιαστικόν, ἀπαρέμφατον καὶ δλόκληρος πρότασις· π. χ. ἡ Σάμος ἐστὶ νῆσος. — Τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν. — Ὁ Φίλιππος ἐστὶν ὅ,τι ἂν εἴποι τις.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθέσεως, *εἰς, περὶ, ὑπὲρ*, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ δι' αὐτοῦ ποσὸν οὐχὶ ἀκριβῶς, ἀλλ' ὡς ἔγγιστα ὠρισμένον· π. χ. οἱ μισθοφόροι ἦσαν *εἰς μυρίας* (=σχεδὸν μύριοι). — Οἱ λελυμένοι ἦσαν *περὶ ἑκατὸν* (=περίπου ἑκατὸν). — Οἱ στρατιῶται ἦσαν *ὑπὲρ τοὺς τρισχιλίους* (=πλείονες τῶν τρισχιλίων).

β'. Τὸ συνδετικόν.

§ 8. Συνδετικόν λέγεται τὸ εἶναι, ἐπειδὴ χρησιμεύει εἰς σύνδεσιν τοῦ κατηγορουμένου μετὰ τοῦ ὑποκειμένου.

ΣΗΜ. Τὸ *εἶναι* λαμβάνεται πολλάκις οὐχὶ ὡς συνδετικόν, ἀλλ' ὡς κατηγορηματικόν ῥῆμα καὶ σημαίνει συνήθως *ὑπάρχειν*· π. χ. *ἐστὶ Θεός*.

§ 9. Πλὴν τοῦ εἶναι χρησιμεύουσιν ὡς συνδετικὰ καὶ τὰ ἐξῆς ῥήματα: 1) τὸ γίνεσθαι, ὑπάρχειν, πεφυκέναι, καθίστασθαι π. χ. ὁ Θεμιστοκλῆς ἐγένετο ἀνὴρ ἀγαθός. — Τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. — Ὁ Ἡρακλῆς κατέστη εὐεργέτης τῆς Ἑλλάδος. — 2) τὰ δοξαστικά δοκεῖν, φαίνεσθαι, νομίζεσθαι, κρίνεσθαι π. χ. δῆλη ἐδόκει ἡ ἐπιβουλὴ. — Τοιοῦτος νομίζομαι. — 3) τὰ κλητικά λέγεσθαι, καλεῖσθαι, ὀνομάζεσθαι, προσαγορεύεσθαι, ἀκούειν (=λέγεσθαι) π. χ. κόθορνος ἐπικαλεῖται (Θηραμένης). — Οὗτοι κόλακες ἀκούουσι. — 4) τὸ ποιῆσθαι, ἀποδείκνυσθαι, χειροτονεῖσθαι, αἰρεῖσθαι, λαγχάνειν π. χ. Ξενοφῶν ἠρέθη ἄρχων. — Κῦρος ἀπεδείχθη στρατηγός. — Δημοσθένης ἔλαχε τειχοποιός.

§ 10. Μετὰ παντός σχεδὸν ῥήματος, μάλιστα δὲ μετὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν, δύναται νὰ συναφθῆ ἐπίθετον ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου π. χ. τριταῖοι ἀφίκοντο. — Ἐρέψομαι τελευταῖος. — Εἶποντο ἄσμενοι.

3. Συμφωνία τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον..

§ 11. Τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον π. χ. σὺ μὲν παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ. — Οἱ τύραννοι μισοῦνται.

Ἐξαιρέσεις τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος εἶνε αἱ ἐξῆς:

3) ὑποκείμενον ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, δταν εἶνε περιληπτικόν, συντάσσεται πολλάκις μετὰ πληθυντικοῦ ῥήματος, ὁ στρατὸς ἀπέβαινον (=οἱ στρατιῶται ἀπέβαινον).

2) ὑποκείμενον οὐδετέρου γένους καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ συντάσσεται μετὰ ἐνικοῦ ῥήματος π. χ. τὰ παιδιά παίζει. — Ὅπλα οὐ πάρεστιν. — Ἡ σύνταξις αὕτη λέγεται Ἄτικὴ σύνταξις.

3) δταν τὸ κατηγορούμενον εἶνε οὐσιαστικόν, τὸ συνδετικόν συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὸ κατηγορούμενον συνήθως π. χ. Οἱ σοφισταὶ φανερά ἐστι λώβη καὶ διαφθορὰ τῶν συγγιγνομένων. Τὸ χωρίον Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο.

§ 12. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἢ πλείονα, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλη-

σιεστέρου· π. χ. Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς εἰς Κέρκυραν ἐστρά-
τευσαν. — Ἐπέμψέ με Ἀριαῖος καὶ Ἀρτάοζος.

ΣΗΜ. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἐνικά, τὸ ῥῆμα τίθεται ἐνίοτε
κατὰ δυνάμειν ἀριθμὸν· π. χ. *Μίνως* καὶ *Δουκουργος* νόμους ἐθέτην.

§ 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἢ πλείονα, διαφόρου δὲ
προσώπου, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ
τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶνε δὲ τὸ μὲν α' πρόσωπον ἐπι-
κρατέστερον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ β' ἐπικρατέστερον τοῦ γ'.
π. χ. ἐγὼ καὶ σὺ γράφομεν — ἐγὼ καὶ ἐκεῖνος γράφομεν — σὺ
καὶ ἐκεῖνος γράφετε.

4/ Συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 14. Τὸ κατηγορούμενον ἂν μὲν εἶνε ἐπίθετον, συμφωνεῖ
πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν π. χ. ὁ
ἄνθρωπος ἐστὶ θνητός. — Ἡ γῆ ἐστὶ στρογγύλη. — Οἱ Ἕλληνες
πολεμικώτατοι ἐγένοντο. — Ἄν δὲ εἶνε οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ
πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἀναγκαίως μὲν κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ
κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν π. χ. Ὁ Ὀλυμπός ἐστὶν ὄρος. —
Τὰ πρόβατά ἐστι πλοῦτος. — Ἡ Σάμος ἐστὶ νῆσος.

§ 15. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶνε γενικὸν καὶ οὐχὶ ὄρισμένον,
τὸ κατηγορούμενον ἂν εἶνε ἐπίθετον τίθεται συνήθως κατ' οὐ-
δέτερον γένος καὶ ἐνικὸν ἀριθμὸν, οἰουδήποτε γένους καὶ ἀριθμοῦ
καὶ ἂν εἶνε τὸ ὑποκείμενον π. χ. ἡ σοφία πάντων κάλλιστον.
— Αἱ μεταβολαὶ λυπηρόν. — Οἱ παῖδες ἀνιαρόν.

ΣΗΜ. Εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν μετὰ τοῦ τοιούτου κατηγορου-
μένου συνάπτεται καὶ ἡ λέξις *περᾶμα*· π. χ. ἡ σοφία εἶνε *καλὸν περᾶμα*.

§ 16. Πολλάκις τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ γενικὴν πτώ-
σιν, ὅταν δι' αὐτοῦ πρόκειται νὰ δηλωθῇ 1) σχέσις κτήσεως· π. χ.
ἡ ἡγεμονία ἐστὶ τῆς πόλεως (= εἶνε κτήμα τῆς πόλεως, ἀνήκει
εἰς τὴν πόλιν. Πρβλ. τὸ τῆς κοινῆς: τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε τοῦ
Γεωργίου κ.τ.λ.) 2) ἡλικία ἢ ἀξία τοῦ ὑποκειμένου ἢ βλη· π. χ.
εἰμὶ τριάκοντα ἐτῶν — αὕτη ἡ οἰκία ἐστὶν εἴκοσιν μνῶν — αὕτη
ἡ οἰκία ἐστὶ λίθου 3) τὸ ὄλον, εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει τὸ ὑποκει-
μενον π. χ. ὁ Σωκράτης ἐστὶ τῶν σοφιστῶν (= ἐκ τῶν σοφιστῶν).

§ 17. Ὄταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἢ πλείονα, τότε ἐπὶ τοῦ κατηγορουμένου, ἂν εἶνε ἐπίθετον, παρατηροῦνται τὰ ἐξῆς

✓ 1) Ὄταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε ἑμφύχα, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον τίθεται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ κατὰ τὸ γένος τῶν ὑποκειμένων, ἂν εἶνε ὁμοιογενῆ, κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον δὲ γένος, ἂν εἶνε ἑτερογενῆ. Εἶνε δὲ ἐπικρατέστερον τὸ μὲν ἄρσενικὸν τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου, τὸ δὲ θηλυκὸν τοῦ οὐδετέρου· π. χ. Ἰππάρχος καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν. — Συνεληλυθότες ἦσαν καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά. — Ἡ μήτηρ καὶ τὸ παιδίον ἀγαθαί εἰσιν.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε, ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἐνικά, τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ τοῦτον ἀριθμὸν π. χ. ἐγὼ καὶ ὁ σὸς πατήρ ἐτέρωτε καὶ φίλω ἤμεν.

~~2) Ὄταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε ἀψύχα, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον τίθεται συνήθως ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ κατ' οὐδέτερον γένος· π. χ. λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν.~~

Ἐλλειψις ὄρου ἰνὸς ἢ ὄρων τῆς προτάσεως.

§ 18. Ἐπὶ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου τὸ ὑποκείμενον παραλείπεται, ὅταν δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκφρασθῇ μετ' ἐμφάσεως διότι ἢ κατάληξις τοῦ ῥήματος εἶνε ἐπιτηδεῖα νὰ δηλώσῃ αὐτό· π. χ. τί πωλεῖς; (δηλ. σύ) Ἄρτους πωλῶ (δηλ. ἐγώ). — Ἑλληνέες ἐσμεν (δηλ. ἡμεῖς).

§ 19. Ἐπὶ τρίτου προσώπου τὸ ὑποκείμενον δὲν παραλείπεται, εἰμὴ εἰς τὰς ἐξῆς περιστάσεις :

1) Ὄταν εἶνε πρόσωπον, ὅπερ ἔχει ὡς ἔργον τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον· π. χ. ἐσάλπιγξε (δηλαδὴ ὁ σαλπικτής). — Ἐκήρυξε (δηλ. ὁ κήρυξ) — ὕει, βρέχει, νίφει, ἀστράπτει, βροντᾷ (δηλ. ὁ Ζεὺς ἢ ὁ Θεός).

2) ἐπὶ τοῦ φασί, λέγουσι καὶ τῶν ὁμοίων, ὅταν νοῆται γενικῶς τὸ οἱ ἄνθρωποι· π. χ. φασί τὰς Ἀθήνας θεοσεβεστάτας εἶναι.

3) ὅταν νοῆται ἐκ τῶν προηγουμένων π. χ. Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς τὸν ἰδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει (δηλ. ὁ Κῦρος) αὐτῷ.

§ 20. Τὸ κατηγορούμενον παραλείπεται μόνον, ὅταν εὐκόλως νοῆται ἐκ τῶν ἠγγουμένων π. χ. ἐγὼ μὲν εἰμι ἐπιμελής, σὺ δὲ οὐκ εἶ (δηλ. ἐπιμελής).

§ 21. Τὸ συνδεδεικὸν εἶναι παραλείπεται, ὅταν εὐκόλως νοῆται ἔξωθεν ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου π. χ. ἡ σοφία πάντων κάλλιστον (δηλ. ἐστίν). — Φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ βῆδιον (δηλ. ἐστίν). — Ἐγὼ μὲν πλούσιός εἰμι, σὺ δὲ πτωχός (δηλ. εἶ).

§ 22. Τὸ ῥήμα παραλείπεται, ὅταν παραλαμβάνηται ἐκ τῶν ἠγγουμένων π. χ. σὺ μὲν ὕδωρ πίνας, ἐγὼ δὲ οἶνον (δηλ. πίνω).

§ 23. Πολλάκις παραλείπεται τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον συγχρόνως, ἢ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ συνδεδεικὸν, ἢ τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνδεδεικὸν, ὅταν εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου νοῆνται π. χ. ὁ κακὸς ἀνὴρ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο καλός· ἔστι γὰρ ἀεὶ (δηλ. ὁ κακὸς ἀνὴρ κακός). — Κάτοπτρον εἶδους χαλκός ἐστιν, οἶνος δὲ νοῦ (δηλ. κάτοπτρόν ἐστιν). — Σὺ δὲ τίς εἶ; Παιδοτρίβης (δηλ. ἐγὼ εἰμι) — Ἐνίστε παραλείπεται ὀλόκληρος πρότασις, ὅταν εὐκόλως ἐκ τῶν συμφραζομένων νοῆται ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου π. χ. δεῦρο, ὦ Σώκρατες (δηλ. ἴθι ἢ ἔλθέ). — Ἀληθῆ ἐστὶ ταῦτα; πάνυ γε (δηλ. ἀληθῆ ἐστὶ ταῦτα).

6 Προσδιορισμοὶ τῆς προτάσεως.

§ 24. Πολλάκις πλὴν τῶν κυρίων ὄρων προστίθενται εἰς τὴν πρότασιν καὶ ἄλλαι λέξεις, ἵνα προσδιορίσωσιν ἀκριθέστερον ἢ συμπληρώσωσι τὴν ἔννοιαν τῶν κυρίων ὄρων. Αἱ λέξεις αἰτινες προστίθενται εἰς τὴν πρότασιν, ἵνα προσδιορίσωσιν ἀκριθέστερον ἢ συμπληρώσωσι ὄρον τινὰ τῆς προτάσεως λέγονται προσδιορισμοί π. χ. βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός. — Ὁ ἐπιμελής μαθητής ἐστὶν ἐπαίνου ἄξιος. — Ἐνταῦθα ἔμεινεν ὁ Κῦρος ἡμέρας τρεῖς.

§ 25 Οἱ προσδιορισμοὶ διαιροῦνται εἰς ὀνομαστικούς καὶ ἐπιρρηματικούς. Καὶ ὀνομαστικοὶ μὲν εἶνε οἱ ἐκφερόμενοι δι' ὀνομάτων π. χ. ὁ ἐπιμελής μαθητής ἐστὶν ἐπαίνου ἄξιος. Ἐπιρρηματικοὶ δὲ οἱ ἐκφερόμενοι δι' ἐπιρρημάτων ἢ ἄλλων λέξεων ἐπιρρηματικῶς λαμβανομένων π. χ. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ὁ Κῦρος ἡμέρας τρεῖς.

§ 26. Τῶν ὀνομαστικῶν προσδιορισμῶν εἶδη εἶνε α' τὸ ἀντι-

κείμενον δ') Οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ γ') Ἡ παράθεσις δ') Ἡ ἐπεξήγησις ε') Ὁ διὰ γενικῆς προσδιορισμὸς ζ') Ὁ διὰ δοτικῆς προσδιορισμὸς.

κ' Τὸ ἀντικείμενον.

§ 27. Ἀντικείμενον λέγεται ἡ πλαγία πῶσις, ἣτις χρησιμεύει πρὸς συμπλήρωσιν ἢ ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος π. χ. βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς. — Τὸ ὑπερφῶν γέμει ἰσχυάδων. — Κινδυνεύω τὸν ἔσχατον κίνδυνον.

§ 28. Τὸ ἀντικείμενον εἶνε ἢ ἐξωτερικόν, ἥτοι ἔξω τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος κείμενον π. χ. βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς. — Τὸ ὑπερφῶν γέμει ἰσχυάδων ἢ ἐσωτερικόν ἥτοι περιεχόμενον ἤδη ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ῥήματος π. χ. κινδυνεύω τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Τὸ ἐσωτερικόν ἀντικείμενον λέγεται καὶ σύστοιχον ἀντικείμενον ἢ σύστοιχος αἰτιατική.

§ 29. Ὡς ἀντικείμενον τίθεται τὸ οὐσιαστικόν. Ἀλλὰ καὶ ἐπίθετον καὶ μετοχή καὶ ἀντωνυμία καὶ ἀπαρέμφατον καὶ ὀλόκληρος πρότασις τίθενται ὡς ἀντικείμενα π. χ. Κολάζετε τοὺς κακοὺς. — Μίσει τοὺς κολακεύοντας. — Ἐαυτοῦ κήδετα ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ. — Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει. — Κορος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν.

ΣΗΜ. Ὡς τὸ ὑποκείμενον, οὕτω καὶ τὸ ἀντικείμενον ἐκφέρεται πολ- λάκις διὰ τῆς εἰς, περὶ, ὑπὲρ καὶ αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ποσὸν ὡς ἔγγιστα ὠρισμένον π. χ. διέφθειραν εἰς ὀκτακοσίους (=ὡς ἔγγιστα ὀκτακοσίους). Συνέλαβον περὶ τοὺς ἑκατὸν ἄνδρας.

§ 30. Τὸ ἐξωτερικόν ἀντικείμενον εἶνε ἢ ἄμεσον ἢ ἔμμεσον. Καὶ ἄμεσον μὲν εἶνε τὸ ἀντικείμενον, εἰς τὸ ὅποιον κατ' εὐθείαν μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου π. χ. γράφω ἐπιστολήν. — Ἐμμεσον δὲ εἶνε τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον εὐρίσκεται εἰς ἀπα- τέραν σχέσιν πρὸς τὸ ῥήμα π. χ. τὸ ὑπερφῶν γέμει ἰσχυάδων. Καὶ τὸ μὲν ἄμεσον ἀντικείμενον τίθεται μόνον μετὰ τῶν ἐνεργητι- κῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ἢ καὶ μετὰ ἀμεταβάτων λαμβανομένων μεταβατικῶς, τὸ δὲ ἔμμεσον τίθεται καὶ μετὰ μεταβατικῶν καὶ μετὰ ἀμεταβάτων ἢ οὐδετέρων καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων.

§ 31. Τὸ αὐτὸ ῥήμα δύναται νὰ ἔχῃ δύο ἀντικείμενα, τὸ μὲν

ἐν ἄμεσον, τὸ δὲ ἕτερον ἔμμεσον' π. χ. πληρῶ τὴν ὑδρίαν ὕδατος. — Ὁ Ἰσοκράτης ἐδίδαξε τὸν Δημοσθένην τὴν ῥητορικὴν.

ΣΗΜ. Ἐὰν τρέφωμεν τὴν ἐνεργητικὴν σύνταξιν εἰς παθητικὴν, τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον γίνεται ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ, τὸ δὲ ἔμμεσον μένει ἀμετάβλητον' π. χ. ἡ ὑδρία πληροῦται ὑπ' ἐμοῦ ὕδατος. — Ὁ Δημοσθένης ἐδιδάχθη τὴν ῥητορικὴν ὑπὸ τοῦ Ἰσοκράτους.

§ 32. Εἰς τὸ ἀντικείμενον δύναται νὰ ἀποδοθῆ καὶ κατηγορούμενον, τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ πρὸς αὐτό, ὡς συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενον' π. χ. Λαρεῖος Κῦρον σαυτράπην ἐποίησε.

1. Ἡ αἰτιακὴ ὡ: ἀντικείμενον.

§ 33. Ἡ αἰτιατικὴ ἐκφράζει τὸ ἀντικείμενον τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων καὶ τῶν μεταβατικῶς λαμβανομένων ἀμεταβάτων. Ταῦτα εἶνε πάμπολα καὶ πολυειδῆ' π. χ. Ὁ Ἐξέξης Διώρξε τῶν Ἄθων. — Ὁ Φειδίας ἔπλασε τὸν Δία. — Πλέω τὴν θάλασσαν κτλ. Ἰδίᾳ σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι καὶ τὰ σημαίνοντα ὠφέλειαν ἢ βλάβην μετ' αἰτιατικῆς συντάσσονται' π. χ. βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός. — Τοὺς φίλους εὐεργέτει. — Μέμνησο πλοῦσιος ὦν τοὺς πένητας ὠφελείν. — Ψευδῆς διαβολὴ τὸν βίον λυμαίνεται.

ΣΗΜ. Το *λυσιτελεῖν* καὶ τὸ *συμφέρειν* συντάσσεται μετὰ δοτικῆς' π. χ. τοῦτο *λυσιτελεῖ τῇ πόλει*.

§ 34. Παντὸς εἶδους ῥήματα, καὶ ἐνεργητικὰ καὶ παθητικὰ καὶ οὐδέτερα, δέχονται αἰτιατικὴν οὐσιαστικοῦ ἢ συστοίχου ἢ συνωνύμου πρὸς αὐτό' π. χ. κινδυνεύω τὸν ἔσχατον κίνδυνον. — Νοσῶ νόσον δεινὴν. Πορεύομαι μακρὰν ὁδόν. — Ζῶ βίον τερπνόν. Ἡ αἰτιατικὴ αὕτη τοῦ συστοίχου ἢ συνωνύμου οὐσιαστικοῦ λέγεται ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον. Τίθεται δὲ συνήθως μετὰ τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Ὅταν δὲ παραλείπηται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ τὸ μετ' αὐτῆς συννήμμενον ἐπίθετον τρέπεται εἰς οὐδέτερον γένος πληθυντ. ἀριθμοῦ, σπανιώτερον ἐνικοῦ' π. χ. τὴν πόλιν οὐ μικρὰ ἔβλαψεν (= οὐ μικρὰς βλάβας ἔβλαψε). — Μέγα δύναμαι (μεγάλην δύναμιν δύναμαι). — Ὁξὺ ἀκούω κ.τ.λ.

§ 35. Πολλὰ ῥήματα συντάσσονται μετὰ δύο αἰτιατικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἢ μία εἶνε τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον, ἢ δὲ ἄλλη τὸ ἔμμεσον. Τοιαῦτα ῥήματα εἶνε.

α') τὰ παιδευτικά· π. χ. διδάσκω σε τὴν ρητορικὴν. Εἰς τὰ παιδευτικά ἀνήκει καὶ τὸ ἀναμιμνήσκειν καὶ τὸ υπομιμνήσκειν.

β') τὰ ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως σημαντικά· π. χ. ὁ πάππος τὸν Κῦρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσεν·

γ') τὰ αἰτητικά, αἰτεῖν, αἰτεῖσθαι, ἀπαιτεῖν, καὶ τὰ στερητικά ἀποστρεφῆναι καὶ ἀφαιρεῖσθαι· π. χ. ὑμᾶς βασιλεὺς τὰ ὄπλα ἀπαιτεῖ. Εἰς τὰ αἰτητικά ἀνήκει καὶ τὸ ἐρωτᾶν καὶ τὸ ἱκετεύειν. Εἰς δὲ τὰ στερητικά ἀνήκει καὶ τὸ κρύπτειν καὶ κρύπτεσθαι.

ΣΗΜ. Ἐντὶ τοῦ αἰτεῖν (ἀπαιτεῖν) τινὰ τι λέγεται καὶ αἰτεῖν (ἀπαιτεῖν παρὰ τινός τι).

§ 36. Τὰ κλητικά (καλεῖν, ὀνομάζειν, προσαγορεύειν κτλ.) καὶ τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιεῖν ἢ ἐκλέγειν συντάσσονται πολλάκις μετὰ δύο αἰτιατικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἢ μία παριστᾷ τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον, ἢ δὲ ἄλλη εἶνε κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου· π. χ. τοὺς φιλοσόφους θεῖους προσαγορεύω. — Δαρεῖος Κῦρον σατράπην ἐποίησε.

§ 37. Πολλὰ ῥήματα πλὴν τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἄμεσου ἀντικειμένου λαμβάνουσι καὶ αἰτιατικὴν σύστοιχον, ἥτοι ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον· π. χ. Μέλητός με ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην· Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ σύνταξις τοῦ ποιεῖν ἢ λέγειν τινὰ ἀγαθὸν ἢ κακὸν τι.

2. Ἡ γενικὴ ὡς ἀντικείμενον.

§ 38. Μετὰ τῆς γενικῆς συντάσσονται τὰ ἑξῆς ῥήματα·

α') τὰ ἐπιμελείας καὶ ἀμελείας σημαντικά· π. χ. Μαθημάτων φρόντιζε μᾶλλον ἢ χρημάτων. — Σωκράτης τοῦ σώματος οὐκ ἤμελει. — Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ φεῖδασθαι καὶ τὸ ἀφειδεῖν-οῖον χρόνον φείδου.

β') τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά· π. χ. ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης.

γ') τὰ αἰσθητικά δσφραίνεσθαι, αἰσθάνεσθαι, ἀκούειν καὶ ἀκροᾶσθαι· π. χ. οἱ ἵπποι ἀνέστρεφον, ἐπεὶ τῶν καμήλων ὠσφροντο—τῶν μαρτύρων ἀκηκόατε.

ΣΗΜ. Τὸ αἰσθάνεσθαι συντάσσεται καὶ μετ' αἰτ., τὸ δὲ ἀκούειν συντάσσεται συνηθέτερον μετ' αἰτ., ὅταν τὸ ἀντικείμενον εἶνε πρᾶγμα ση-

μαίνον αὐτὸ τὸ ἀκουόμενον· π. χ. ἀκούω τοὺς λόγους. Πολλάκις δὲ συντάσσεται μετ' αἰτ., τοῦ πράγματος ὡς ἀμέσου ἀντικειμένου καὶ γεν-
τοῦ προσώπου ὡς ἐμμέσου ἀντικειμένου· π. χ. ὑμεῖς δ' ἐμοῦ ἀκούσε-
σθε πάσαν τὴν ἀλήθειαν. Μετὰ τῆς γενικῆς δὲ τοῦ προσώπου δύναται
καὶ τεθῆ καὶ ἡ παρά.

δ') τὰ ἀρχικά καὶ τὰ ἔχοντα ἔννοιαν συγκριτικὴν· π. χ. δε-
νὸν τοὺς χεῖρους τῶν βελτιόνων ἄρχειν — ἄνθρωπος ξυνέσει
ὑπερέχει τῶν ἄλλων. Οὕτω βασιλεύω, τυραννεύω, κρατῶ, περι-
γίγνομαι, ὑστερῶ, προέχω τινὸς κτλ.

ε') τὰ ἐφετικά (ἐφίεσθαι, ἐπιθυμεῖν, ὀρέγεσθαι, γλίχεσθαι,
ἐρᾶν καὶ τὸ πεινῆν καὶ τὸ διψῆν)· π. χ. αἰσχυρῶν κερδῶν μὴ
ἐφίεσο—τοῦ ζῆν οὐδεὶς ὡς ὁ γηράσκων ἐρᾶ.—πεινώσει πολλοὶ
τοῦ ἐπαίνου οὐχ' ἦττον ἢ τῶν σίτων.

ΣΗΜ. Τὸ ποθεῖν συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς.

ς') τὰ ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας σημαντικά· π. χ. μακάριος,
δοσις ἔτυχε γενναίου φίλου. Τὸ στοχάζομαι τινος, ψεύδομαι (ἀπο-
τυγχάνω) τινός.

ζ') τὰ ἀρχῆς καὶ λήξεως σημαντικά· π. χ. σὺν θεοῖς ἄρχου
παντὸς ἔργου—λήγε τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος.

η') τὰ ἀφῆς σημαντικά, ἄπτεσθαι, ψαύειν, λαμβάνεσθαι, ἀν-
τιλαμβάνεσθαι, ἐπιλαμβάνεσθαι, ἀντέχεσθαι, καὶ τὸ πειρᾶν καὶ
πειρᾶσθαι· π. χ. τῶν ἀποθανόντων οὐδὲν ἄλγος ἄπτεται. —
ἦθους δικαίου φασλος οὐ ψαύει λόγος· — νόμων ἔχεσθαι τῶν
ἐγχωρίων καλόν· — τίς οὐ πολλῶν κακῶν πεπεύραται ;

θ') τὰ μετοχῆς, μεταλήψεως καὶ ἀπολαύσεως σημαντικά·
π. χ. ἀνθρώπου ψυχῇ τοῦ θεοῦ μετέχει· — τὸ ἀνθρώπινον γένος
μετείληφεν ἀθανασίας· — οἱ ἀπολαύοντες τῶν σῶν ἀγαθῶν εὐ-
νοί σοι γίγνονται· — ὄλιγοι ἐγεύσαντο σίτου. Τὸ καρποῦσθαι
συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς.

ΣΗΜ. Ἡ γενικὴ αὕτη εἶναι διαιρητικὴ, σημαίνει δηλ. τὸ ὅλον, ἐξ
οὗ μέρος μετέχει, μεταλαμβάνει, ἀπολαύει τις. Μετὰ τοιαύτης δὲ γενι-
κῆς συντάσσονται καὶ ἄλλα ῥήματα· π. χ. ἔτεμε τῆς γῆς. — Ὁ Κύριος
λαβὼν τῶν κρεῶν διεδίδου.

ι') τὰ χωρισμοῦ καὶ ἀπομακρύνσεως καὶ ἀπαλλαγῆς σημαν-
τικά (χωρίζομαι, ἀφίσταμαι, ἀπέχω, ἀπέχομαι, ἐλευθεροῦμαι,

εἰργομαι· κωλύομαι ἀπαλλάττομαι κ. τ. λ.· π. χ. πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία φαίνεται·—ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑξοκομήκοντα. Ἡ γενικὴ αὕτη λέγεται γενικὴ τοῦ χωρισμοῦ καὶ εἶνε ἔμμεσον ἀντικείμενον. Ἐννοεῖται ὅτι τὰ μεταβατικὰ τῶν ῥημάτων τούτων δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον· καὶ γενικὴν τοῦ χωρισμοῦ ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον· π. χ. λῦσόν με δεσμῶν·—τὰ πλοῖα εἶργε (Λύσανδρος) τοῦ εἴσπλου.

ια') τὰ πλησμονῆς καὶ ἐνδείας σημαντικὰ π. χ. τὸ ὑπερῶν γέμει ἰσχυάδων. — Σὺν θεοῖς οὐδενὸς ἀπορήσομεν. Τὰ δὲ μεταβατικὰ τούτων, ἦτοι τὰ πληρώσεως καὶ κενώσεως σημαντικὰ, πλὴν τῆς γενικῆς (ἣτις εἶνε ἔμμεσον ἀντικείμεν.) δέχονται καὶ αἰτιατ. τοῦ ἄμέσου ἀντικειμένου· π. χ. ἔρωσ ἡμᾶς ἄλλοτριότητος μὲν κενοῖ, οἰκειότητος δὲ πληροῖ·—ἐγέμησε τὴν ναῦν ξύλων.

ιβ') πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἐκ, ἀπό, πρό, ὑπὲρ καὶ κατά· π. χ. πολλοῖς ἢ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας·—τῶν πολεμίων κατεφρόνησαν. Ὅταν τὰ τοιαῦτα ῥήματα εἶνε μεταβατικά, δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ γενικὴν διὰ τὴν πρόθεσιν ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον· π. χ. ἰσχύν ἠξίωσαν τοῦ δικαίου προθεῖναι·—τὰ τῶν τριάκοντα ἁμαρτήματα ἐμοῦ κατηγόρουν.

3. Ἡ δοτικὴ ὡς ἀντικείμενον.

§ 39. Μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα ῥήματα εἶνε·

α') τὰ ἔχοντα ἐν γένει τὴν ἔννοιαν τοῦ διδόναι καὶ λέγειν. Ταῦτα, ἂν εἶνε μεταβατικά, δέχονται καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἄμέσου ἀντικειμένου· π. χ. οἱ θεοὶ πολλὰ ἀγαθὰ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις·—ταῦτα ἀπαγγείλατε βασιλεῖ.

β') τὰ σημαίνοντα φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν διάθεσιν, οἷον τὸ ὀργίζεσθαι, χαλεπαίνειν, εὐνοεῖν, φθονεῖν· καὶ τὰ βοηθείας σημαντικὰ, βοηθεῖν, ἀμύνειν, ἀρήγειν κτλ.· π. χ. οἱ στρατιῶται ὠργίζοντο τῷ Κλεάρχῳ·—δοῦλος πεφυκῶς εὐνοεῖ τῷ δεσπότῃ·—ἀμυνῶ τῷ νόμῳ.

γ') τὰ εὐπειθείας, ἀκολουθίας καὶ προσεγγίσεως σημαντικὰ· π. χ. τοῖς νόμοις πείθου·—τῇ ἀχαριστίᾳ ἔπεται ἡ ἀναισχυντία·—ὅμοιον ὁμοίῳ αἰεὶ πελάζει·

δ') τὰ ἐξῆς ῥήματα, διὰ τῶν ὁποίων σημαίνεται ἀμοιβαιότης μεταξὺ τοῦ ὑποκειμ. καὶ τοῦ ἀντικειμ. 1) τὰ ἐρίσεως σημαντικά ἐρίζειν, μάχεσθαι, πολεμεῖν κτλ' π. χ. Θεῶ μάχεσθαι δεινόν ἐστι — 2) τὰ συμφωνίας καὶ συνδιαλλαγῆς σημαντικά π. χ. τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις — τοῖς ἐχθροῖς κατηλλάγην' — 3) τὰ μίξεως σημαντικά π. χ. κακοῖς ὁμιλῶν (=συναναστρεφόμενος) καὶ τὸς ἐκθήσει κακός — 4) τὰ ὁμοιότητος καὶ ἰσότητος σημαντικά π. χ. φιλοσόφῳ ἔοικας. Ἡ δοτικὴ αὕτη λέγεται δοτικὴ τῆς κοινωνίας. Ἀντὶ τῆς δοτικῆς ταύτης δύναται νὰ τεθῆ ἢ πρὸς μετ' αἰτιατικῆς π. χ. πολεμῶ πρὸς τινα διαλλάττομαι πρὸς τινα κτλ. Τὰ μεταβατικά τῶν ῥημάτων τούτων δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ δοτικὴν τῆς κοινωνίας ὡς ἔμμεσον π. χ. ὁ Μίδας τὸν Σάτυρον ἐθήρευσεν οἴῳ κεράσας τὴν κρήνην — μικρὸν μεγάλῳ εἰκάξω'

ε') πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων, ἐν, σὺν, ἐπί, πρὸς, παρὰ, περὶ καὶ ὑπό π. χ. ἐμμένω τῷ λόγῳ. — Τὰ Κύθηρα ἐπίκειται τῇ Λακωνικῇ. — Θεὸς τοῖς ἀργοῦσιν οὐ παρίσταται — συμφορᾷ περιέπεσον. Πολλὰ μεταβατικά σύνθετα μετὰ τινος τῶν εἰρημένων προθέσεων δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ δοτικὴν διὰ τὴν πρόθεσιν π. χ. ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσε' — ταύτη τῇ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προσέχουσι τὸν νοῦν.

§ 40. Τὸ μεταδιδόναι πλὴν τῆς δοτικῆς τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου δέχεται καὶ γενικὴν διαιρετικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον π. χ. μετάδος ἡμῖν τῆς εὐπραξίας

6'. Οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 41. Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ λέγονται οἱ προσδιορισμοί, οἵτινες ἐκφέρονται δι' ἐπιθέτων καὶ συνάπτονται μετ' οὐσιαστικῶν, ἵνα προσδιορίσωσι καὶ διαστείλωσιν αὐτὰ ἀπ' ἄλλων ὁμοειδῶν π. χ. σοφὸς ἀνὴρ — μεγάλη πόλις.

§ 42. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται καὶ μετοχαὶ καὶ ἐπιθετικαὶ ἀντωνυμίαι π. χ. ὁ λάμπων ἥλιος — ἡ ἡμετέρα πόλις. Πρὸς τούτοις καὶ γενικὴ πτώσις καὶ ἐπίρρημα καὶ πρόθεσις μετὰ

πτώσεως διὰ τοῦ ἄρθρου λαμβάνουσι δύναμιν ἐπιθέτου καὶ τίθενται ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί· π. χ. Ὁ Ἀθηναίων (= ὁ Ἀθηναϊκὸς δῆμος — αἱ πέρουσι (= αἱ περισυναί) πρεσβεῖται — ἡ κατὰ νόμον (= ἡ νόμιμος) τιμωρία.

§ 43. Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν· π. χ. ὁ ἐπιμελὴς μαθητῆς, αἱ ὑψηλαὶ δυνεῖς.

§ 44. Πολλάκις ἐλλείπει τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν καὶ ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λαμβάνεται τότε ὡς οὐσιαστικόν. Συνήθως δὲ ἐλλείπει α') τὸ ἄνθρωπος ἢ ἀνὴρ π. χ. οἱ σοφοί, οἱ περὶ τὸν Κῦρον (δηλ. ἄνδρες)· β') τὸ γῆ ἢ χώρα π. χ. ἡ ἔρημος, ἡ δίκουμένη· γ') τὸ μοῖρα π. χ. ἡ εἰμαρμένη, ἡ πεπρωμένη· δ') τὸ τέχνη π. χ. ἡ ὑποκριτική· ε') τὸ πρᾶγμα ἢ πράγματα π. χ. τὰ τῆς πόλεως (δηλ. πράγματα).

γ'. Ἡ παράθεσις.

§ 45. Παράθεσις λέγεται τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὅποιον τίθεται, ἵνα ἀκριβέστερον προσδιορίσῃ καὶ χαρακτηρίσῃ ἄλλο οὐσιαστικόν.

Συμφωνεῖ δὲ ἡ παράθεσις μὲ τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ πτῶσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν π. χ. Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεύς — περὶ χρημάτων λαλεῖς, ἀθεβαίου πράγματος.

δ'. Ἡ ἐπεξήγησις.

§ 46. Ἐπεξήγησις λέγεται τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὅποιον τίθεται μετ' ἄλλο οὐσιαστικόν, ἵνα σαφηνίσῃ καὶ ἐπεξηγήσῃ αὐτό· π. χ. ὁ κοινὸς ἰατρός σε θεραπεύσει, χρόνος. εἶναι δὲ καὶ ἡ ἐπεξήγησις παράθεσις καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ πτῶσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ πρὸ τῆς ἐπεξηγήσεως τίθεται τὸ δηλαδὴ· π. χ. ὁ κοινὸς ὄλων ἰατρός θά σε θεραπεύσῃ, δηλαδὴ ὁ χρόνος.

§ 47. Πολλάκις πρὸς ἐπεξήγησιν τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας τίθεται ἀπαρέμφατον ἢ πρότασις διὰ τοῦ ὅτι ἐκφερομένη· π. χ. τόδε μοι δοκεῖ εὖ λέγεσθαι, τὸ θεοὺς εἶναι τοὺς

Κωνστ. Σ. Κατεβαίνει—Συντακτικὸν ἔκδοσις δεκάτη

2

ἐπιτελουμένους ἡμῶν. — τοῦθ' ὅμας δεῖ μαθεῖν, ὅτι τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν ὄρκος ἐστίν.

§ 48. Ὅταν ἡ ἐπεξήγησις εἴνε μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, λέγεται ἐπιμερισμός· π. χ. οἱ ἐκπίπτοντες παρ' Ἀθηναίους, οἱ δυνατώτατοι ἀνεχώρουν. — Οἱ δὲ κληρον ἐσημῆναντο ἕκαστος.

ε'. Προσδιορισμὸς διὰ γενικῆς.

1. Ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 49. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ τίθεται μετ' ἄλλου οὐσιαστικοῦ, ἵνα δηλώσῃ τὴν συνυπάρχουσαν μεταξὺ αὐτῶν σχέσιν. Κατὰ τὴν σχέσιν δέ, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ γενικὴ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν, εἴνε α') γενικὴ κτητικὴ π. χ. ἡ οἰκία τοῦ Μιλτιάδου· — ὁ ἀγρὸς τοῦ Περικλέους· β') γενικὴ τῆς ὕλης καὶ τοῦ περιεχομένου π. χ. στέφανος χρυσοῦ—πλοῖα σίτου· γ') γενικὴ τῆς αἰτίας π. χ. γραφὴ ἀσεβείας· δ') γενικὴ τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἀξίας π. χ. ὁδὸς τριῶν ἡμερῶν· — δοῦλος πέντε μῶν· ε') γενικὴ τοῦ διηρημένου ὅλου (διαιρετικὴ) π. χ. ἀνὴρ τοῦ δήμου (= ἐκ τοῦ δήμου)· ς') γενικὴ ὑποκειμενικὴ π. χ. ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων (δηλ. οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν)· ζ') γενικὴ ἀντικειμενικὴ π. χ. πόθος τῆς πατρίδος (ποθεῖ τις τὴν πατρίδα).

2. Ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιρρημάτων.

§ 50. Ὡς μετὰ οὐσιαστικοῦ, οὕτω καὶ μετὰ ἐπιθέτου τίθεται γενικὴ α') γενικὴ κτητικὴ. Συντάσσονται δὲ μετὰ γενικῆς κτητικῆς τὰ ἐπίθετα, ἅτινα οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα θεωροῦνται ὡς κτῆμά τινος π. χ. ἵππος ἱερός τοῦ ἡλίου· — ὁ φίλος μου· β') γενικὴ τῆς ἀξίας π. χ. βιβλίον ἄξιον δραχμῆς· γ') γενικὴ τῆς αἰτίας π. χ. φόνου ὑπόδικος· δ') γενικὴ τοῦ διηρημένου ὅλου (διαιρετικὴ) π. χ. οἱ χρηστοὶ τῶν ἀνθρώπων—οἱ σπουδαιότατοι τῶν λόγων· —οἱ ἡμίσεις τῶν ἰππέων· ε') γενικὴ ἀντικειμενικὴ π. χ. ποριστικὸς τῶν ἐπιτηδείων (= ἐπιτήδειος πορίζειν τὰ ἐπιτήδεια) — τοῦ ἡδίστου ἀκούσματος ἀνήκοος εἰ (οὐκ ἤκουσας τὸ ἡδιστον ἀκουσμα).

Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται μάλιστα τὰ ἐπίθετα

ἄτ συγγενῆ πρὸς τὰ ῥήματα τὰ συντασσόμενα μετὰ γενικῆς, ἤτοι τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά (ἀμνήμων τῶν κινδύνων), τὰ ἐπιμελείας καὶ ἀμελείας σημαντικά (ἐπιμελής τῶν μαθημάτων), τὰ μετοχῆς σημαντικά (κοινωνὸς σοφίας), τὰ ἀρχικά (κύριος τῆς Ἀσίας), τὰ πλησμονῆς καὶ ἐνδείας σημαντικά (παράδεισος ἀφρίων θηρίων πλήρης· φίλων ἔρημος), τὰ ἐμπειρίας καὶ ἀπειρίας σημαντικά (ὁ γραμμάτων ἀπειρὸς οὐ βλέπει βλέπων) Γ') γενικῆ συγκριτικῆ. Μετὰ γενικῆς συγκριτικῆς συντάσσονται τὰ συγκριτικά καὶ τὰ ἔχοντα ἔννοιαν συγκριτικὴν π. χ. Ἀλκιβιάδης ἦν νεώτερος Περικλέους—ἐπιστῆμη ἐπιστήμης διάφορος.

§ 51. Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπιθέτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς· π. χ. ἀξίως ἡμῶν αὐτῶν—τῶν μεγίστων ἐπιτηδευμάτων ἀπειρῶς ἔχουσι. Μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς συντάσσονται τὰ τοπικά ἐπιρρήματα π. χ. τοῦ γῆς; σπανιώτερον χρονικά π. χ. πηνίκα τῆς ἡμέρας;

5'. Προσδιορισμὸς διὰ δοτικῆς.

1. Ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιρρημάτων.

§ 52. Τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα εἶνε α') τὰ ὠφελείας καὶ βλάβης, φιλίας καὶ ἔχθρας σημαντικά π. χ. οἱ πονηροὶ ἀλλήλοισ ἐχθροὶ μᾶλλον ἢ φίλοι εἰσίν.—Τὰ ἐκάστῳ ὠφέλιμα κτήματα β') τὰ εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς σημαντικά π. χ. ἵππος εὐπειθῆς τῷ ἡνιόχῳ.— Ἄπαντα τῷ πλουτεῖν ἔσθ' ὑπήκοα· γ') τὰ ὁμοιότητος, ἰσότητος, ταυτότητος, συμφωνίας, συγγενείας, μίξεως καὶ προσεγγίσεως σημαντικά π. χ. οὐ ταυτὰ γίνεται τάγαθὰ τοῖς ἡδέσιν.— Ἡδονὴ ἀμικτος φρονήσει. Πλησία τῷ νυμφίῳ.

ΣΗΜ. Πολλὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς ἀνωτέρω τάξεις οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα συντάσσονται μετὰ γενικῆς κητικῆς π. χ. το φίλος, ἐχθρός, πολέμιος, ὑπήκοος, ὄμιος, συγγενής. Βοταῖοι ὄμοροι Καλιθεῶν οἰκοῦσι.— Συγγενὲς ἀκολασίας.

§ 53. Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων ἐπιθέτων συντάσσονται μετὰ δοτικῆς π. χ. ὁμοίως ἐκείνῳ— εὐνοϊκῶς ἔχω τινί. Καί τὸ ἅμα καὶ τὸ ὁμοῦ, ἐπειδὴ

κατὰ σημασίαν εἶνε συγγενῆ μετὰ μίξεως σημαντικὰ ἐπίθετα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· π. χ. ὁμοῦ τῷ πληῶ, ἄμα ἡμέρας.

2 Δοτικὴ προσωπικῆ.

§ 54. Δοτικὴ προσωπικὴ λέγεται ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου, διὰ τὸ ὅποιον γίνεται τι. Τοιαύτη δὲ εἶνε α') ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου, εἰς τὸ ὅποιον ὑπάρχει τι ὡς κτήμα ἢ πρὸς χρήσιν (δοτικὴ κτητικῆ)· τίθεται δὲ συνήθως μετὰ τοῦ εἶναι καὶ τοῦ ὑπάρχειν π. χ. ἔστι μοι χρήματα (= ἔχω χρήματα). — Τούτων τῶν μερῶν ἔν ἔστι παισὶν (= διὰ τοὺς παῖδας, πρὸς χρήσιν τῶν παίδων)· β') ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου, πρὸς ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται τι (δοτ. χαριστικὴ καὶ ἀντιχαριστικῆ)· π. χ. ἕκαστος ἑαυτῷ πονεῖ (χάριν ἑαυτοῦ, πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ)· γ') ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ὅποιον ἀληθεύει τι (δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς)· π. χ. γέρον γέροντι γλῶτταν ἠδίστην ἔχει, παῖς παιδί· δ') ἡ δοτικὴ τοῦ συμπαθοῦντος προσώπου (δοτικὴ ἠθικῆ)· π. χ. ὡς μοι καλὸς ὁ πάππος.

Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 55. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται α') διὰ ἐπιρρημάτων π. χ. κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ· β') διὰ πλαγίας πτώσεως μετὰ προθέσεως ἢ ἄνευ προθέσεως π. χ. ἐν Ἀθήναις οἰκῶ— οἱ λαγῶ τῆς νυκτὸς νέμονται· γ') διὰ μετοχῆς ἢ δλης προτάσεως· π. χ. παῖς ὧν (= ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ) ἐφοίτων εἰς τὰ διδασκαλεῖα— ὅτε ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὧν.

§ 56. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ σημαίνουσι α') τὸν χρόνον, β') τὸν τόπον, γ') τὸν τρόπον, δ') τὸ ποσόν, ε') τὸ κατὰ τι ἢ τὴν ἀναφοράν, ς') τὴν αἰτίαν.

1. Προδδιορισμὸς τοῦ χρόνου.

§ 57. Ὁ χρόνος ἐκφέρεται α') διὰ χρονικοῦ ἐπιρρήματος π. χ. κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ· β') διὰ γενικῆς χρονικοῦ ὀνόματος (ἑσπέρας, μεσημβρίας, νυκτὸς, χειμῶνος, ἤρος, θέρους)· π. χ. ἡ οἰκία χειμῶνος μὲν εὐήλιός ἐστι, θέρους δὲ εὐσκίος· γ') διὰ γενι-

κῆς μετὰ προθέσεως π. χ. ἐπὶ Κέκροπος ἢ Ἀττικῇ κατὰ πόλεις ἔφκειτο—πρὸ τῆς μάχης δ') διὰ δοτικῆς, ὅταν ὁ χρόνος εἶνε ἀκριβῶς ὠρισμένος π. χ. ταύτῃ τῇ νυκτί. Ἡ δοτικὴ αὐτὴ τίθεται συνήθως μετ' ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, ἐπὶ δὲ τῶν ἑορτῶν (ἐπειδὴ εἶνε ὠρισμένος ὁ χρόνος αὐτῶν) ἄνευ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ π. χ. Διονυσίοις, Παναθηναίοις. Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ περίσδος χρονικῆ, ἐντὸς τῆς ὁποίας γίνεται τι, τότε τίθεται ἡ δοτικὴ μετὰ τῆς προθέσεως ἐν π. χ. ἐν ἐβδομήκοντα ἔτεσιν—ἐν εἰρήνῃ, ἐν πολέμῳ κτλ. ε') δι' αὐτὴ μετὰ τῆς μετά, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ ὕστερον, μετὰ τῆς περὶ, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ περίπου π. χ. μετὰ τὴν μάχην (ὕστερον ἀπὸ τὴν μάχην), περὶ μεσημβρίαν (=περίπου τὸ μεσημέρι) Ϛ') διὰ χρονικῆς μετοχῆς π. χ. παῖς ὧν ἐφοίτων εἰς τὰ διδασκαλεῖα ϛ') διὰ χρονικῆς προτάσεως π. χ. ὅτε ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρηνς ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὧν.

2. Προσδιορισμὸς τοῦ τόπου.

§ 58. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου σημαίνει α') τὸν τόπον, ἐν ᾧ γίνεται τι, ἤτοι τὴν ἐν τόπῳ στάσιν β') τὸν τόπον, εἰς τὸν ὅποιον πορεύεται τι, ἤτοι τὴν εἰς τόπον κίνησιν γ') τὸν τόπον, ἐκ τοῦ ὁποίου ὀρμάται τι, ἤτοι τὴν ἐκ τόπου κίνησιν δ') τὸν τόπον, διὰ τοῦ ὁποίου πορεύεται τι, ἤτοι τὴν διὰ τόπου κίνησιν.

§ 59. Ἡ ἐν τῷ τόπῳ στάσις ἐκφέρεται α') διὰ τῶν στάσεως σημαντικῶν ἐπιρρημάτων. τοιαῦτα δὲ εἶνε τὰ εἰς - οὔ (π. χ. αὐτοῦ, πανταχοῦ, ἀλλαχοῦ), τὰ ἐξ ὀνομάτων εἰς - οἱ (π. χ. οἴκοι, Μεγαροί, Ἴσθμοί), τὰ εἰς - θι καὶ - σι (π. χ. αὐτόθι, Ἀθήνησι) καὶ ἄλλα τινά, οἷον ἐκεῖ, ἐνταῦθα, ἐνθάδε π. χ. αὐτοῦ μένε—Ἀθήνησι τοῦτο ἐγένετο—ἐνθάδε κεῖται—β') διὰ δοτικῆς μετὰ τῆς προθέσεως ἐν π. χ. οἱ ἐν Χίῳ μετὰ τοῦ Ἐτεονίκου ὄντες στρατιῶται

Σημ. Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὁ τόπος, κερὶξ τοῦ ὁποίου ἢ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἢ πλησίον τοῦ ὁποίου ἢ ὑπεράνω τοῦ ὁποίου ἢ κάτωθεν τοῦ ὁποίου γίνεται τι, τότε τίθεται ἡ γενικὴ ἢ δοτικὴ ἢ αἰτιατικὴ μετὰ τῆς ἀρμοζούσης προθέσεως (ἴδε τὸ περὶ προθέσεων κεφ.) π. χ. ὁ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆν χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξις. — Πόλις ἐπὶ θαλάσῃ (πλησίον τῆς θαλάσσης).

§ 60. Ἡ εἰς τόπον κίνησις ἐκφέρεται α') διὰ τῶν εἰς - δε (-ξε) ἢ - σε ἐπιρρημάτων καὶ ἄλλων, ὡς τὸ ποῖ, οἶ, ὅποι εἶσω, ἐνθάδε κτλ. π. χ. ἄλλοσε οὐδαμῶσε ἐξήλθες — χωρεῖς ἂν εἶσω· β') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθέσεως ἐπί· π. χ. Κροῖσος ἐπὶ Σάρδεων ἔφευγε· γ') δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῶν προθέσεων εἰς, πρὸς, ἐπί, παρὰ, ὡς· π. χ. κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ — ἐξ-λαύνει ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν — ἔφευγον πρὸς τὸ ὄρος — τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον.

§ 61. Ἡ ἐκ τόπου κίνησις ἐκφέρεται διὰ τῶν εἰς θεὸν λη-γόντων ἐπιρρημάτων ἢ διὰ γενικῆς μετὰ τῆς ἐκ ἢ τῆς ἀπό· π. χ. ἐξ ἀγορᾶς ἢ πόθεν Μενέξενος; Ἐξ ἀγορᾶς, ὦ Σώκρατες, καὶ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου.

§ 62. Ἡ διὰ τόπου κίνησις ἐκφέρεται διὰ γενικῆς μετὰ τῆς διὰ· π. χ. πορεύομαι διὰ τῆς ἀγορᾶς.

3. Προσδιορισμὸς τοῦ τρόπου.

§ 63. Ὁ τρόπος ἐκφέρεται α') διὰ τῶν τροπικῶν ἐπιρρημάτων π. χ. βουλευοῦ μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα· β') διὰ γενικῆς μετὰ τῶν προθέσεων διὰ, μετὰ, ἀπό, ἐκ· π. χ. ἡ σοφία οὐκ ἀπὸ ταυτομάτου, (=αὐτομάτως) παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις. Οἱ Πελοποννήσιοι ἐπῆλθον διὰ τάχους (=ταχέως)· γ') διὰ δοτικῆς ἀπλῆς ἢ μετὰ τῆς προθέσεως σύν, ὡς βία εἶλον τὸ χωρίον — σύν γέλωτι ἤλθον· δ') δι' αἰτ. ἀπλῆς ἢ μετὰ τῆς προθέσεως κατὰ· π. χ. τίνα τρόπον (=πῶς) τὴν θύραν κόψω; — κατ' ἄλλον τρόπον ὀνομάζει τὸ ἀγαθόν· ε') διὰ τροπικῆς μετοχῆς· π. χ. ληζόμενοι ζῶσι.

§ 64. Συγγενῆς μὲ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ τρόπου εἶνε ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ὄργανου ἢ μέσου. Τὸ ὄργανον ἢ μέσον ἐκφέρεται α') διὰ δοτικῆς· π. χ. λίθοις ἔβαλλον· β') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθέσεως διὰ, μάλιστα ἐπὶ προσώπων π. χ. διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὀρώμεν — ἔλεγε δ' ἐρημηέως.

4. Προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ.

§ 65. Τὸ ποσὸν ἐκφέρεται α') διὰ τῶν ποσοτικῶν ἐπιρρημάτων π. χ. πάνυ ὀλίγοι· — πολὺ ἄριστος — β') διὰ δοτικῆς. Ἡ

δοτική τίθεται μετὰ τῶν παραθετικῶν καὶ τῶν ἐχόντων ἔννοιαν παραθετικῆν, καὶ λέγεται δοτικὴ τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς π. χ. πολλῶ κρείττον ἐστὶν ἐμφανῆς φίλος ἢ χρυσὸς ἀφανῆς — ἐ-ἑαυτῷ πρεσβύτερος γ' δι' αἰτιατικῆς ἐπὶ ἐκτάσεως τοπικῆς ἢ χρονικῆς π. χ. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα φ-ψευδόμενος οὐδεὶς λανθάνει πολὺν χρόνον.

Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ γενικὴ τῆς ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος. Τοιαύτη γενικὴ τίθεται μετὰ τοῦ ἀξιοῦν, ἀξιοῦσθαι, τιμᾶν, τιμᾶσθαι, καὶ μετὰ τῶν πωλήσεως καὶ ἀγοράσεως σημαντικῶν ῥημάτων π. χ. ἤξιώθην μεγάλων δωρεῶν — τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τᾶγαθ' οἱ θεοί.

3. Προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

§ 66. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς ἐκφέρεται α') δι' αἰτιατικῆς π. χ. θαυμαστὸς τὸ μέγεθος — τὸν δάκτυλον ἀλγῶ β') δι' αἰτιατ. μετὰ τῆς προθέσεως κατὰ, εἰς, πρὸς, περὶ π. χ. καθαρὸς καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν — πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος καρτερικώτατος — οἱ διαφέροντες εἰς ἀρετὴν γ') διὰ δοτικῆς π. χ. ἐγὼ οὔτε ποσὶν εἶμι ταχύς, οὔτε χερσὶν ἰσχυρὸς δ') δι' ἀπαρεμφάτου π. χ. φοβεροὶ μὲν ἰδεῖν (=κατὰ τὴν ὄψιν), δεινοὶ δὲ μάχην. Πολλάκις τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο τίθεται μετὰ τοῦ ὡς ἢ ὥστε π. χ. τὸ ὕδωρ ψυχρὸν ὥστε λούσασθαι (=ὡς πρὸς τὸ λούσασθαι, εἰς τὸ νὰ λουσθῇ τις).

6. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ αἰτίου.

§ 67. Τὸ αἷτιον εἶνε τριπλὸν α') τὸ ποιητικόν, ἦτοι τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον β') τὸ ἀναγκαστικόν, ἦτοι τὸ ἀναγκάζον τὸ ποιητικὸν εἰς ἐνέργειαν γ') τὸ τελικόν, ἦτοι τὸ σημαίνον τὸ τέλος, τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὅποιον γίνεταί τι.

§ 68. Τὸ ποιητικὸν αἷτιον ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ῥημάτων εἶνε τὸ ὑποκείμενον, ἐπὶ δὲ τῶν παθητικῶν ἐκφέρεται α') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθέσεως ὑπὸ (σπανίως μετὰ τῆς πρὸς, παρά, ἐκ) π. χ. βούλονται πάντες ὑπὸ τῶν παίδων θεραπεύεσθαι β') διὰ δοτικῆς, ὅταν τὸ ῥήμα εἶνε χρόνου παρακειμένου ἢ ὑπερσυντελί-

κου ἢ τετελεσμένου μέλλοντος· π. χ. ταῦτα Θεμιστογένει τῷ Συρακοσίῳ γέγραπται.

§ 69. Τὸ ἀναγκαστικὸν αἷτιον ἐκφέρεται α') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθέσεως ὑπὸ ἢ ἔνεκα, σπανιώτερον μετὰ τῆς ἐκ ἢ ἀπὸ· π. χ. οὐκ ἐδύναντο καθεῦδειν ὑπὸ λύπης· — τῶν ἀδικημάτων ἔνεκα αὐτοὺς ἀπέκτειναν·—ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐπληθέθη. Μετὰ τῶν ῥημάτων θαυμάζειν, μακαρίζειν, οἰκτερεῖν, φθονεῖν καὶ τῶν ὁμοίων τίθεται ἀπλή γενικὴ εἰς δῆλωσιν τῆς αἰτίας· π. χ. θαυμάζω σε τῆς τόλμης. — Ἐπὶ τῶν ῥημάτων, κρίνειν, δικάζειν, διώκειν (=κατηγορεῖν), φεύγειν (κατηγορεῖσθαι) τίθεται κατὰ γενικὴν τὸ ἔγκλημα, διὰ τὸ ἐποιοῦν τις κρίνει, δικάζει κτλ. Οἱ Πέρσαι δικάζουσι καὶ ἀχαριστίας·—διώξομαι σε δειλίας (=θά σε κατηγορήσω ἐπὶ δειλίᾳ)· β') διὰ δοτικῆς· π. χ. δειλίᾳ ἔλιπον τὴν τάξιν. Μετὰ τοῦ ψυχικοῦ παθήματος σημαντικῶν ῥημάτων λυπεῖσθαι, χαίρειν, ἤδεσθαι, ἄχθεσθαι κτλ. τίθεται πολλακίς ἢ δοτικῆ μετὰ τῆς προθέσεως ἐπὶ π. χ. χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν γ') δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθ. διὰ, σπανίως μετὰ τῆς προθέσεως παρὰ ἢ κατὰ· π. χ. ἐτετίμητο ὑπὸ Κύρου δι' εἰνοιᾶν·—κατὰ φιλίαν (=διὰ φιλίαν) οἱ πλείστοι ξυνέσποντο· δ') δι' αἰτιολογικῆς μετοχῆς ἢ αἰτιολογικῆς προτάσεως· π. χ. ὁ Κύρος ἄτε παῖς ὢν φιλόκαλος καὶ φιλότιμος ἤδετο τῇ στολῇ. — Χαίρω ὅτι εὐδοκίμεις.

§ 70. Τὸ τελικὸν αἷτιον, ἦτοι ὁ σκοπός, ἐκφέρεται α') διὰ γενικῆς μετὰ τοῦ ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, σπανιώτερον μετὰ τῆς ὑπὲρ· π. χ. τὰ δένδρα θεραπεύομεν τοῦ καρποῦ ἔνεκεν· — ὑπὲρ δόξης πάντα ποιοῦσι· β') διὰ δοτικῆς μετὰ τῆς προθ. ἐπὶ π. χ. ἐπὶ κακῷ ἀνθρώπῳ σίδηρος ἀνεύρηται· γ') δι' αἰτιατ. μετὰ τῆς προθ. ἐπὶ ἢ πρὸς, σπανιώτερον μετὰ τῆς διὰ, κατὰ, εἰς· π. χ. ἴτω τις ἐφ' ὕδαρ·—παντοδαπὰ εὔρηται ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν· δ') διὰ τελικῆς μετοχῆς, τελικῆς προτάσεως καὶ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου· π. χ. τοῦτο λέξων ἔρχομαι·—τὰ πλοῖα Ἀβροκόμας κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κύρος διαβῇ.—Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν Αἰγινήταις Θυρέαν οἰκεῖν (=ἵνα οἰκῶσι).

Β'. Περὶ ἄρθρου.

§ 71. Τὸ ἄρθρον ἦτο ἀρχαιότατα δεικτικὴ ἀντωνυμία. Τὴν σημασίαν ταύτην ἐτήρησεν ἐν τῷ πεζῷ τῶν Ἀττικῶν λόγῳ α') εἰς τὸ ὁ μὲν—ὁ δὲ (=οὗτος μὲν - ἐκεῖνος δὲ) καθ' ἕλας τὰς πτώσεις· π. χ. περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν ὁ μὲν (=οὗτος μὲν) γὰρ θνητός, ἢ δὲ (=ἐκεῖνη δὲ) ἀθάνατος· β') εἰς τὸ ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δὲ καθ' ἕλους τοὺς τύπους· π. χ. Κῦρος δίδωσι Κλεάρχῳ μυρίουσ δαρεικούς· ὁ δὲ (=οὗτος δὲ) λαβὼν τὸ χρυσίον συνέλεξε στρατεύματα· γ') εἰς τὸ καὶ τὸν ὅπερ εὔρηται μόνον ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου· π. χ. καὶ τὸν ἀποκρίνασθαι λέγεται· δ') εἰς τὸ τὸν καὶ τὸν, τὸ καὶ τό· π. χ. ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τὸν (=πρὸς τὸν δεῖνα καὶ δεῖνα).—Ἐδεῖ τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι· ε') εἰς τὸ πρὸ τοῦ (=πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον).

§ 72. Τὸ ἄρθρον ὡς ἄρθρον τίθεται μετὰ οὐσιαστικοῦ α') ἵνα παραστήσῃ ἀντικείμενόν τι εἶδους τινὸς ὡς γνωστὸν καὶ ὄρισμένον· π. χ. οὕτως ἐκέλευσεν ὁ ἄνθρωπος (ὁ γνωστὸς ἄνθρωπος).—Οἱ ἐπὶ σοφοί· β') ἵνα δηλώσῃ ἕλον εἶδος ὄρισμένον· π. χ. ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας (=τὸ ἀνθρώπινον γένος)· οὕτω τίθεται τὸ ἄρθρον μάλιστα μετ' ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν οὐσιαστικῶς λαμβανομένων· π. χ. ὁ ἀνδρείος (=πᾶς ἀνδρείος), ὁ βουλόμενος.

§ 73. Ἄνευ ἄρθρου τίθενται α') τὰ κύρια ὀνόματα (ἐκτὸς ἐὰν εἴνε γενικῶς γνωστὰ ἢ ἐμνημονεύθησαν ἀνωτέρω· π. χ. ὁ Ὀμηρος· β') τὸ βασιλεύς, ὅταν λέγηται ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν· γ') εἰς τινὰς συνήθειαι καταστάσεις φράσεις: ἄμ' ἔω, ἄμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι, ἄφ' ἑσπέρας, μέχρι δαίλης, ἐν δεξιᾷ, ἄνδρες καὶ γυναῖκες (=γυναικόπεδα) κτλ.

§ 74. Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συνάρθρου οὐσιαστικοῦ τίθεται ἢ μετὰ τοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς: αἱ δευτέραι φροντίδες σοφώτεραι, ἢ χάριν ἐμφάσεως μετὰ τὸ οὐσιαστικόν, ἐπαναλαμβάνεται δὲ τὸ ἄρθρον καὶ πρὸ τοῦ ἐπιθέτου· π. χ. ὀχληρὸν ὁ χρόνος ὁ πολὺς.

§ 75. Τὸ ἐπίθετον, ὅπερ ἄνευ ἄρθρου κεῖται πρὸ συνάρθρου

οὐσιαστικοῦ ἢ μετὰ σύναρθρον οὐσιαστικόν, εἶνε κατηγορούμενον τοῦ οὐσιαστικοῦ· π. χ. βέβαιον ἄξις τὸν βίον δίκαιος ὄν—τὸ σῶμα θνητὸν ἔχομεν.

§ 76. Γενικὴ πτώσις καὶ ἐπίρρημα καὶ πρόθεσις μετὰ τινος πτώσεως διὰ τοῦ ἄρθρου λαμβάνουσι δύναμιν ἐπιθέτου· π. χ. ὁ τοῦ βασιλέως (=ὁ βασιλείως) θρόνος—αἱ πέρυσι (=αἱ περυσίαι) πρεσβεῖται—ἢ κατὰ νόμον (=ἢ νόμιμος) τιμωρία.

§ 77. Πᾶσα λέξις καὶ δλόκληρος πρότασις διὰ τοῦ ἄρθρου τὸ λαμβάνει δύναμιν οὐσιαστικοῦ· π. χ. ἔταν λέγω τὸ ἡμεῖς, τὴν πόλιν λέγω.—Ἐν ἔτι λείπεται, τὸ ἦν πείσωμεν ἡμᾶς.

Γ'. Περὶ ἀντωνυμιῶν.

1. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 78. Αἱ ὀνομαστικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τίθενται, ἔταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ πρόσωπον μετ' ἐμφάσεως (ἄλλως παραλείπονται)· π. χ. σὺ μὲν παιδεύεις ἐπιθυμοῦμαι, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ. Ὡς προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου χρησιμεύει ἡ αὐτός. Ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσι τίθενται οἱ μὲν ἐγκλιτικοὶ τύποι, μου, μοι, με, σου, σοι, σε, ἔταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς τὸ πρόσωπον, οἱ δὲ ὀρθοτονοῦμενοι, ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ, σοῦ, σοί, σέ, ἔταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ πρόσωπον μετ' ἐμφάσεως π. χ. ἔστι μοι χρήματα—ἐμοὶ μὲν ἔστι χρήματα, σοὶ δ' οὐ.

2. Ἡ ὀριστικὴ καὶ ἐπαναληπτικὴ ἀντωνυμία αὐτός.

§ 79. Ἡ αὐτός α') ἔχει διασταλτικὴν σημασίαν· π. χ. αὐτὸς ὁ βασιλεύς.—Ἐμὲ αὐτὸν ὕβρισε· β') εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ἔχει καὶ ἐπαναληπτικὴν σημασίαν καὶ χρησιμεύει ὡς προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου· π. χ. μετεπέμψατο ὁ Ἀστυάγης τὴν θυγατέρα καὶ τὸν παῖδα αὐτῆς· γ') μετὰ τοῦ ἄρθρου σημαίνει ταυτότητα καὶ τίθεται, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἐπίθετον· π. χ. ὁ αὐτὸς ἀνὴρ (=ὁ ἴδιος).

3. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

§ 80. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τίθενται ἀντὶ τῶν προσωπικῶν, ἔταν ἀναφέρονται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς αὐτῆς προτάσεως.

π. χ. πείθω ἑμαυτόν—γνώθι σαυτόν—ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προ-
σῶν ἀδελφοῦ.

§ 81. Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου τίθεται καὶ
εἰς ἐξηρητημένας προτάσεις ἀναφερομένη εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς
κυρίας προτάσεως (ἔμμεσος αὐτοπάθεια) π. χ. ἄνθρωποι ἐπ'
οὐδένας μᾶλλον συνίστανται ἢ ἐπὶ ταύτους, οὓς ἂν αἰσθωνται
ἄρχειν ἑαυτῶν ἐπιχειροῦντας. Ἐπὶ τῆς ἔμμεσου ταύτης αὐτοπα-
θείας τίθεται καὶ ἡ προσωπικὴ οὐ (σπανίως) οἱ, σφῶν, σφίσι·
σφᾶς π. χ. ἐφοβεῖτο ὁ Κῦρος μὴ οἱ ὁ πάππος ἀποθάνῃ.

ΣΗΜ. Ἐν τῷ πληθυντικῷ εὐφρηνται ἐνίοτε αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντὶ τῆς
ἀλληλοπαθοῦς π. χ. ἀπίστως ἔχουσι πρὸς ἑαυτοὺς (=πρὸς ἀλλήλους).

4. Αἰ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 82. Αἰ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι τίθενται ἐπὶ ἐμφάσεως ἄλλως
τίθενται αἱ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἢ (ἐπὶ αὐτοπαθείας) τῶν
αὐτοπαθῶν ἀντωνυμιῶν π. χ. τὴν ἐμὴν τύχην εὐρήσεις βελτίω
τῆς σῆς. — Τὴν σιγὴν σου συγχώρησιν θῆσω.—Ἐλεύθερον φύ-
λαττε τὸν σαυτοῦ τρόπον.—Ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώ-
που δὲν εἶνε εὐχρηστος παρὰ τοῖς Ἄττικοῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρη-
σιμεύει ἡ γενικὴ τῆς αὐτοῦ (αὐτοῦ, αὐτῶν) καὶ ἐπὶ αὐτοπαθείας
ἢ γεν. ἑαυτοῦ καὶ ἑαυτῶν π. χ. Ἀστυάγης μετεπέμψατο τὴν
θυγατέρα καὶ τὸν παῖδα αὐτῆς. — Τῶν νικῶντων ἐστὶ καὶ τὰ
ἑαυτῶν σφίσειν καὶ τὰ τῶν ἠττωμένων λαμβάνειν.

5. Αἰ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 83. Ἡ ὄδε δεικνύει τι παρὸν ἢ εὐθὺς κατόπιν λεγόμενον,
ἢ αὐτὸς σημαίνει τι, περὶ τοῦ ὁποῦ ἐγένετο λόγος πρὸ ὀλίγου
ὅθεν ἀναφέρεται συνήθως εἰς τὰ ἡγούμενα, σπανιώτερον εἰς ἐπο-
μένην ἐπεξήγησιν π. χ. ἐγὼ τε καὶ Μελησίαις ὄδε (=οὗτος ἐδῶ).
— Ταῦτα (δηλ. τὰ εἰρημένα) μὲν σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δ' ἀπάγ-
γελλε τάδε (=τὰ ἐξῆς) — ἀνδρείος ὀνομάζεται οὗτος, ὃς ἂν ἐν
τῇ τάξει μένων μάχηται. Ἡ ἐκεῖνος δεικνύει τι τοπικῶς ἢ χρο-
νικῶς μεμαχρυσμένον.

ΣΗΜ. Ὅδε διαφέρει ἢ οὗτος τῆς ὄδε, διαφέρει καὶ ἡ τοσοῦτος τῆς

τοσόςδε, ἢ τοιοῦτος τῆς τοιόςδε καὶ ἡ τηλικούτος τῆς τηλικόςδε· π. χ. τοιαῦτα (δηλ. οἷα τὰ εἰρημένα) μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον, οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε (δηλ. οἷα τὰ ἐξῆς).

6. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 84. Αἱ ἀπλά: ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι, ὅς, οἶος, ὅσος ἀναφέρονται εἰς ὀρισμένον τι καὶ γενικόν· π. χ. ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πανθ' ὄρα.—Μακάριος ὅστις ἔτυχε γενναίου φίλου.

§ 85. Τὸ ἀναφορικὸν τίθεται κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται· ἢ πῶσις τοῦ ἀναφορικοῦ κρέματα ἐκ τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν κατέχει ἐν τῇ ἀναφορικῇ προτάσει· π. χ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀνὴρ, ὃν εἶδες.

Ἄλλ' ἢ αἰτιατικὴ τοῦ ἀναφορικοῦ τίθεται συνήθως κατὰ τὴν πῶσιν τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται, ὅταν αὕτη εἴνε γενικῆς ἢ δοτικῆς πῶσεως, τὸ δὲ ἀναφορικὸν εἴνε ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτῆς· π. χ. ἔστε ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (ἀντὶ ἦν κέκτησθε). Ἡ λέξις, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἀναφορικὸν ἀναφέρεται, ἂν εἴνε δεικτικὴ ἀντωνυμία, παραλείπεται, ἂν δὲ εἴνε οὐσιαστικόν, μεταβαίνει πολλάκις εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ἄνευ ἄρθρου· π. χ. ἐπαινῶ σε ἐφ' οἷς λέγεις (=ἐπὶ τούτοις, ἃ λέγεις)—ἀμαθέστατοί ἐστε ὃν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων (=τῶν Ἑλλήνων, οὓς ἐγὼ οἶδα).

ΣΗΜ. Ἐπίστε ἡ λέξις, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται τὸ ἀναφορικόν, τίθεται κατὰ τὴν πῶσιν τοῦ ἀναφορικοῦ· π. χ. πολιτεῖαν οἷαν εἶναι χρὴ παρὰ μόνους ἡμῖν ἐστὶ (=πολιτεία οἷν κτλ.) Τοῦτο γίνεται συνήθως εἰς τὸ οὐδεὶς ἐστὶν ὅστις οὐ... παραλείπεται δηλ. τὸ ἐστὶ, τὸ δὲ οὐδεὶς τίθεται κατὰ τὴν πῶσιν τοῦ ἀναφορικοῦ· π. χ. Γοργίας οὐδενὶ δῶφ οὐκ ὑπεκρίνατο (=οὐδεὶς ἐστὶν δῶφ οὐκ ὑπεκρίνατο Γοργίας).

§ 86. Ἡ οἶος, ὅσος καὶ τὸ ἐπίρρημα ὡς τίθενται πολλάκις ἐπὶ ἀναφωνήσεων θαυμασμοῦ· π. χ. ὅσην τὴν δύναμιν ἔχεις (=πόσον μεγάλην!)—ὡς μοι καλὸς ὁ πάππος (πόσον καλὸς κτλ.).

7. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς.

§ 87. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς οὐσιαστικῶς μὲν λαμβανόμενη σημαίνει πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ἀόριστον· π. χ. ἴτω τις ἐφ'

ὄδωρ. Ἐπιθετικῶς δὲ λαμβανομένη παριστᾷ τὸ μεθ' οὐ τίθεται.
ὡς ἀόριστον π. χ. γυνή τις χήρα ὄρνιν εἶχε.

Μετ' ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν καὶ ἀριθμητικῶν ἢ τίς συναπτο-
μένη κολάζει τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ σημαίνει περίπου π. χ. ἡ
γραφὴ τοιαύτε τις ἦν (= τοιαύτη περίπου)· — πενήκοντά τινας
ἀπέπειναν.

ΣΗΜ. Τὸ οὐδέτερον τί σημαίνει ἐνίοτε *σπουδαῖόν τι, λόγον ἄξιον*
π. χ. οἶονταί τε εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι (=νομίζουσιν ὅτι εἶνε κατὰ
θλ. σπουδαῖοι)· —ἐδοξε τε λέγειν (=ἐφάνη ὅτι ἔλεγε κατὰ σπουδαῖον).

8. Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 88. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν
μετοχὴν ἢ εἰς ἐξηρητημένην πρότασιν π. χ. τί ἂν ποιοῦντες ἀνα-
λάβωμεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετήν; — Ὅταν τί ποιήσωσι, νομιεῖς τοὺς
θεοὺς σοῦ φροντίζεις; — Ἐνίοτε κεῖνται ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει δύο
ἐρωτηματικά ἀσυνδέτως π. χ. τίνας ὑπὸ τίνων εὐροίμεν ἂν μεί-
ζονα εὐηργετημένους ἢ παιδας ὑπὸ γονέων;

Δ'. Περὶ ῥήματος.

α'. Προσωπικά, ἀπρόσωπα.

§ 89. Τὰ ῥήματα εἶνε ἢ προσωπικά ἢ ἀπρόσωπα. Προσω-
πικά λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια εἶνε εὐχρηστα καθ' ὅλα τὰ
πρόσωπα καὶ δέχονται καὶ πρόσωπον ὡς ὑποκείμενον. Ἀπρό-
σωπα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἀπαντῶσι μόνον κατὰ τὸ
ἄνθρωπον πρόσωπον καὶ δὲν δέχονται προσωπικόν ὑποκείμενον
π. χ. δεῖ, χρεῖ, προσήκει, ἔξεστι, πέπρωται εἴμαρται.

§ 90. Ῥήματά τινα λαμβάνονται καὶ προσωπικῶς καὶ ἀπρο-
σώπως π. χ. δοκῶ καὶ δοκεῖ, συμβαίνω καὶ συμβαίνει κτλ.

§ 91 Καὶ ἐκ προσωπικῶν ῥημάτων εὐρηγῆναι τινα ἐν τῷ πα-
θητικῷ τύπῳ, ὡς ἀπρόσωπα π. χ. λέγεται, ἄδεται, ὁμολογεῖται.

§ 92. Ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ τίθεται
ἀπαρέμφατον π. χ. δεῖ γράμματα μαθεῖν καὶ μαθόντα νοῦν
ἔχειν ἢ νοεῖται ἢ ἀφηρημένη αὐτῶν ἔννοια π. χ. δεῖ μοι χρη-
μάτων (=ἐνδεῖα ἔστι μοι χρημάτων).

Αἱ διαθέσεις τῶν ῥημάτων.

α'. Τὰ ἐνεργητικά ῥήματα.

§ 93. Πολλά ἐνεργητικά μεταβατικά λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα· π. χ. ἄγω τινὰ—ὀδηγῶ τινὰ, καὶ ἄγω=χωρῶ, ἐρχομαι. Καιρὸς ἄγειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· ἐκλείπω τι=ἀφίνω τι, καὶ ἐκλείπω=ἀφανίζομαι. Ἐξέλιπεν ἡ σελήνη.

§ 94. Πολλά ἀμετάβατα συντιθέμενα μετὰ προθέσεων λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικά· π. χ. διαβαίνω τὸν ποταμὸν—περιέρχομαι τὴν γῆν.

β'. Τὰ παθητικά ῥήματα.

§ 95. Παθητικά σχηματίζονται ἐκ τῶν μεταβατικῶν ἐνεργητικῶν, ἅτινα συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς. Ἐν τῇ τροπῇ δὲ τοῦ ἐνεργητικοῦ εἰς παθητικὸν μεταβάλλεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ εἰς ποιητικὸν αἷτιον τοῦ παθητικοῦ· π. χ. ὁ πατήρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν—ὁ υἱὸς ἀγαπᾶται ὑπὸ τοῦ πατρὸς.

§ 96. Ἐνίστε καὶ ἐκ ῥημάτων συντασσομένων μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς ἀπαντᾷ παθητικὸν· π. χ. ἄρχομαι, καταφρονοῦμαι, ἀμελοῦμαι, καταγελοῦμαι, φθονοῦμαι, ἐπιβουλεύομαι· ὡς: ἀσχεῖται τὸ τιμώμενον, ἀμελεῖται δὲ τὸ ἀτιμαζόμενον. — Παλαμῆδης διὰ σοφίας φθονηθεὶς ὑπ' Ὀδυσσεὺς ἀπώλετο.

§ 97. Ὄταν τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα συντάσσῃται μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς ἢ μετὰ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς, ἐν τῇ τροπῇ αὐτοῦ εἰς παθητικὸν ἢ αἰτιατικὴ γίνεται ὑποκείμενον, ἢ δὲ γενικὴ ἢ δοτικὴ μένει ἀμετάβλητος· π. χ. καταγιγνώσκω τινὸς θάνατον = καταγιγνώσκειται τινὸς θάνατος, κεράννυμι ὄλον ὕδατι = κεράννυται ὄλος ὕδατι.

§ 98. Ὄταν τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα συντάσσῃται μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς, ἐν τῇ τροπῇ αὐτοῦ εἰς παθητικὸν ἢ αἰτιατικὴ τοῦ προσώπου μεταβάλλεται εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ, ἢ δὲ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος μένει ἀμετάβλητος· π. χ. διδάσκω τινὰ τὴν ῥητορικὴν = διδάσκειται τις ὑπ' ἐμοῦ τὴν ῥητορικὴν. Ἄν δὲ ἢ μία αἰτιατικὴ εἴνε κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου, ἐν τῇ

παθητικῶ γίνεται κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου π. χ. οἱ Ἀθηναῖοι εἶλοντο Περικλέα στρατηγόν=Περικλῆς ἠρέθη ὑπὸ Ἀθηναίων στρατηγός. Ἐν δὲ ἡ μία αἰτιατικὴ εἶνε σύστοιχος, αὕτη μένει ἀμετάβλητος π. χ. εὐεργετῶ τινα μεγάλην εὐεργεσίαν=εὐεργετεῖται τις ὑπὸ ἐμοῦ μεγάλην εὐεργεσίαν.

§ 99. Ὡς παθητικὸν τοῦ ἀποκτείνω εἶνε τὸ ἀποθνήσκω τοῦ ποιῶ (τινὰ εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι) τὸ πάσχω (εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι), τοῦ λέγω (τινὰ εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι) τὸ ἀκούω (εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι), τοῦ διώκω (=κατηγορῶ ἐπὶ δικαστηρίου) τὸ φεύγω (=κατηγοροῦμαι ἐπὶ δικαστηρίου), τοῦ αἰρῶ (=συλλαμβάνω, κυριεύω) τὸ ἀλίσκομαι.

γ'. Τὰ μέσα ῥήματα.

§ 100. Τὰ μέσα ῥήματα σημαίνουσιν ἐνέργειαν κατ' εὐθείαν ἢ πλαγίως ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον. Διαίρουσιν δὲ εἰς εὐθέα ἢ αὐτοπαθῆ, πλάγια ἢ περιποιητικὰ καὶ δυναμικά.

§ 101. Τὰ αὐτοπαθῆ μέσα σημαίνουσιν ἐνέργειαν ἐπιστρέφουσιν κατ' εὐθείαν εἰς αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον π. χ. λούομαι=λούω ἑμαυτόν, χρίομαι, ἀλείφομαι, γυμνάζομαι, ὀπλίζομαι, κοσμοῦμαι, καλύπτομαι, καλλυπίζομαι.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε τὸ μέσον ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ σημαίνει ἐνέργειαν, μεταβαίνουσιν ἀμοιβαίως εἰς τὰ ὑποκείμενα (μέσον ἀλληλοπαθές) π. χ. ὑβρίζονται=ὑβρίζουσιν ἀλλήλους.

§ 102. Τὰ πλάγια ἢ περιποιητικὰ μέσα σημαίνουσι πράξιν, τὴν ὅποιαν ἐκτελεῖ τὸ ὑποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ π. χ. πορίζομαι χρήματα=πορίζω ἑμαυτῷ χρήματα ποιοῦμαι τινα φίλον=ποιῶ τινα ἑμαυτῷ φίλον.

ΣΗΜ. Τὰ περιποιητικὰ μέσα σημαίνουσι πολλάκις πράξιν, τὴν ὅποιαν ἐκτελεῖ τὸ ὑποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ διὰ μέσου ἄλλου (μέσα διάμεσα) π. χ. οἰκοδομοῦμαι οἶκον = οἰκοδομῶ ἑμαυτῷ οἶκον (διὰ τοῦ οἰκοδόμου) δανείζομαι χρήματα=δανείζει μοί τις χρήματα, τίθεμαι νόμους κτλ. Τοὺς ἀγράφους νόμους οὐχ οἱ ἄνθρωποι ἔθεοντο, ἀλλ' οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις ἔθεσαν.

§ 103. Τὰ δυναμικὰ μέσα ῥήματα σημαίνουσι πράξιν, τὴν ὅποιαν ἐκτελεῖ τὸ ὑποκείμενον διὰ τῶν ἰδίων του δυνάμεων ἢ με-

σιων π. χ. ἀποφαίνομαι γνώμην=ἀποφαίνω γνώμην ἑμαυτοῦ·
ποιῶμαι λόγον=λέγω, ἐν ᾧ τὸ ποιῶ λόγον σημαίνει γίνομαι
αἷτιος νὰ λέγωσιν ἄλλοι.

ΣΗΜ. Τὸ ποιῶμαι μετ' ἀφρορημένου ῥηματικοῦ οὐσιαστικοῦ ἀπο-
τελεῖ ἐμφαντικὴν περιφρασιν τοῦ ῥήματος· π. χ. ποιῶμαι πόλεμον =
πολεμῶ, ποιῶμαι χρῆσιν=χρῶμαι κτλ.

3. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος.

Προσημείωσις. Ἡ πράξις α') κατὰ μὲν τὴν ποιότητα παρί-
σταται ἢ ὡς διαρκούσα ἢ ὡς τετελεσμένη ἢ ὡς γενομένη ἀπλῶς·
β') κατὰ τὸν χρόνον παρίσταται ἢ ὡς παρούσα ἢ ὡς παρελθούσα
ἢ ὡς μέλλουσα.

Ἡ κατὰ χρόνον διαφορὰ ὑπάρχει ἐν τῇ ὀριστικῇ ἐγκλίσει.

α'. Ὁ ἐνεστώς.

§ 104. Ὁ ἐνεστώς σημαίνει α') πράξιν ἐν τῷ παρόντι γινο-
μένην, ἐξακολουθοῦσαν, διαρκούσαν π. χ. ἱκετεύομέν σε πάντες·
—ἔστι θεός· β') πράξιν συνήθως γινομένην ἢ ἐπαναλαμβανομένην
π. χ. οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παῖδες ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις
παιδεύονται. Ὁ ἐνεστώς οὗτος εἶνε εὐχρηστος ἐπὶ κρίσεων, αἷτι-
νες πάντοτε ἀληθεύουσι· π. χ. ἄπανθ' ὁ λιμὸς γλυκέα ποιεῖ γ')
πράξιν σκοπούμενην, δηλ. πράξιν, τὴν ὁποίαν τὸ ὑποκείμενον
σκοπεῖ, προσπαθεῖ νὰ πράξῃ· π. χ. πείθω=προσπαθῶ πείσαι,
ᾠνοῦμαι=βούλομαι πρίασθαι κτλ. δ') πράξιν παρελθούσαν, τὴν
ὁποίαν ὁ λέγων ἐν ζωηρᾷ διηγῆσει παριστᾷ ὡς παρούσαν· π. χ.
Ἀύσανδρος προσδαλὼν αἶρεῖ τὴν πόλιν. Ὁ ἐνεστώς οὗτος λέγεται
ἱστορικὸς καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν ἀόριστον· ε') πράξιν μέλλουσαν,
τὴν ὁποίαν ὁ λέγων διὰ τὸ βέβαιον παριστᾷ ὡς γινομένην ἤδη·
π. χ. εἰ ἡ πόλις αὕτη ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία.

Πολλοὶ ἐνεστώτες ἔχουσι καὶ παρακειμένου σημασίαν· π. χ.
νικῶ=νικῶ καὶ εἰμὶ νικητής, φεύγω = φεύγω καὶ εἰμὶ φυγᾶς.
Μόνον δὲ παρακειμένου σημασίαν ἔχει τὸ ἦκω=ἐλήλυθα καὶ τὸ
οἴχομαι=ἀπελήλυθα.

β'. Ὁ παρατατικός.

§ 105. Ὁ παρατατικός εἶνε ἐν τῷ παρελθόντι ὅ,τι ὁ ἐνεστώς ἐν τῷ παρόντι, δι' ὃ σημαίνει α') πράξιν ἐν τῷ παρελθόντι γενομένην, ἐξακολουθοῦσαν, διαρκοῦσαν π. χ. χθὲς ἔγραφον β') πράξιν συνήθως γενομένην ἢ ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ παρελθόντι π. χ. Σωκράτης πάντας ὠφέλει γ') πράξιν σκοπούμενην ἐν τῷ παρελθόντι π. χ. νέων ἔπεισεν (=ἐπειράτο πείσαι) αὐτοὺς ἀποτρέπεσθαι, οἱ δὲ οὐχ ὑπήκουον. Ὡς πολλοὶ ἐνεστώτες ἔχουσι καὶ παρακειμένους σημασίαν, οὕτως οἱ παρατατικοὶ αὐτῶν ἔχουσι καὶ ὑπερσυντελικῆς σημασίαν π. χ. ἐνίκων = ἐνίκων καὶ ἦν νικητής, ἔφευγον=ἔφευγον καὶ ἦν φυγὰς. Ὁ παρατατικός τοῦ οἴχομαι καὶ τοῦ ἦρω ἔχει σημασίαν ὑπερσυντελικῆς, συνηθέστερον δὲ τοῦ ἀορίστου ὠχόμην = ἀπεληλύθειν ἢ ἀπῆλθον. ἦκον = ἔληλύθειν ἢ ἦλθον.

γ'. Ὁ ἀόριστος.

§ 106. Ὁ ἀόριστος σημαίνει πράξιν ἀπλῶς γενομένην ἐν τῷ παρελθόντι π. χ. κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ. Ἐπὶ δὲ τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια σημαίνουσι διαρκοῦσαν κατάστασιν, ὁ ἀόριστος πολλάκις σημαίνει πράξιν, ἣτις ἤρξατο ἐν τῷ παρελθόντι π. χ. ἐβασίλευσα=ἐγενόμην βασιλεύς, ἤρξα, ἐπλοῦτήσα κλπ.

ΣΗΜ. Ὁ ἀόριστος σημαίνει πολλάκις τὸ συνήθως γινόμενον καὶ λέγεται *γνωμικὸς ἀόριστος*, διότι εἶνε εὐχρηστος ἐπὶ γνωμῶν ἰσοδυναμεῖ δὲ μὲ ἐνεστώτα π. χ. τὰς τῶν φαύλων συνουσίας ὀλίγος χρόνος διέλυσε (διαλύει).

δ'. Ὁ μέλλων.

§ 107. Ὁ μέλλων σημαίνει πράξιν, ἣτις θὰ γίνῃ ἀπλῶς, ἢ θὰ διαρκῆ ἐν τῷ μέλλοντι π. χ. ποιήσω ταῦτα — αἰδῖον τὴν χάριν σοι ἔξω (=θὰ ἔχω). Ἐπὶ δὲ τῶν ῥημάτων, τῶν σημαίνοντων διαρκῆ κατάστασιν, ὁ μέλλων σημαίνει πολλάκις ὅτι ἢ πράξις θὰ ἀρχίσῃ ἐν τῷ μέλλοντι π. χ. βασιλεύσω = θὰ γίνω βασιλεύς, ἄρξω κλπ.

ε'. Ὁ παρακειμένος.

§ 108. Ὁ παρακειμένος σημαίνει πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ παρόντι π. χ. τέθνηκα=εἰμί νεκρός· τέθαμμαι=εἰμί τεθαμμένος· κέκτημαι=ἔχω—τεθνήσιν οἱ ἀποθανόντες.

Κωνσ. Σ. Κατεβαίην—Συντακτικῶν ἔκδοσις δεκάτη

5'. 'Ο ὑπερσυντέλικος.

§ 109. 'Ο ὑπερσυντέλικος σημαίνει πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ παρελθόντι· π. χ. ἐτεθνήκειν = ἦν νεκρός, ἐτεθάμμην = ἦν τεθαμμένος, ἐκεκτήμην = εἶχον.

ζ'. 'Ο τετελεσμένος μέλλων.

§ 110. 'Ο τετελεσμένος μέλλων σημαίνει πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ μέλλοντι· π. χ. τεθνήξω = ἔσομαι νεκρός.

Παρατήρησις ἐπὶ τῆς σημασίας τῶν χρόνων ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσιν, ἐν τῷ ἀπαρεμφάτῳ καὶ τῇ μετοχῇ.

§ 111. Ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσι δηλοῦται μόνον ἡ ποιότης τῆς πράξεως ὡς διαρκῆς ἢ τετελεσμένη ἢ ἀπλῶς, ὁ δὲ χρόνος ὀρίζεται μόνον ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως· π. χ. λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε· εἶπον ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε· ἐρῶ ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε. Ὡσαύτως ἐν τῇ μετοχῇ καὶ τῷ ἀπαρεμφάτῳ.

4. Αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος.

Προσημείωσις. Ἐπειδὴ αἱ προτάσεις ἢ κείνται καθ' ἑαυτὰς καὶ ἀνεξαρτήτως (κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις), ἢ ἐξαρτῶνται ἐξ ἄλλων (ἐξηρητημέναι προτάσεις), διὰ τοῦτο αἱ ἐγκλίσεις ἐξετάζονται α') ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων β') ἐπὶ τῶν ἐξηρητημένων προτάσεων.

α'. Αἱ ἐγκλίσεις ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

§ 112. Ἡ ὀριστικὴ παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς πραγματικὴν· π. χ. ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ θνητός· — πολλάκις ἐθαύμασα.

Ἡ ὀριστικὴ τῶν ἱστορικῶν χρόνων μετὰ τοῦ εἴθε ἢ τοῦ εἰ γὰρ σημαίνει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον· π. χ. εἴθε ἦσθα δυνατός.

§ 113. Ἡ ὑποτακτικὴ παριστᾷ τὴν πράξιν προσδοκωμένην καὶ ἐπιθυμητήν· τίθεται δὲ α') κατὰ τὸ α') πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ, σπανιώτερον δὲ τοῦ ἐνικοῦ, εἰς δὴλῳσιν προτροπῆς· π. χ. ἴωμεν. Πολλάκις προτάσσεται τὸ ἄγε ἢ φέρε ἢ ἴθι· π. χ. ἄγε δῶμεν· — φέρε δὴ τὰς μαρτυρίας ὑμῖν ἀναγνώ. — Ἐπὶ β' ἢ γ'.

προσώπου τίθεται ἡ προστακτικὴ εἰς δῆλωσιν προτροπῆς β') ἐπὶ ἐρωτήσεων ἀπορηματικῶν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν συμβουλευέται ἢ αἰτεῖται γνώμην περὶ πρακτέου· π. χ. τί εἶπω; εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; Πολλάκις προτάσσεται τὸ βούλει ἢ τὸ βούλεσθε π. χ. βούλει σοι εἶπω;

§ 114. Ἡ εὐκτικὴ παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἀπλὴν σκέψιν τοῦ λέγοντος. Τίθεται δὲ α') εἰς δῆλωσιν εὐχῆς, ἣτις δύναται νὰ ἐκπληρωθῇ. Πολλάκις προτάσσεται αὐτῆς τὸ εἶθε ἢ τὸ εἰ γάρ· π. χ. ὦ παῖ, γένοιο πατρός· εὐτυχέστερος· — μή μοι γένοιθ' ἄ βούλομαι, ἀλλ' ἄ συμφέρει· — εἶθε μήποτε γνοίης ὅς εἰ δ') μετὰ τοῦ ἂν εἰς δῆλωσιν τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι· π. χ. εἴποι τις ἂν = δύναται τις νὰ εἴπῃ.

ΣΗΜ. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν τίθεται πολλάκις κατὰ τοῖς Ἑλληνοῖς πρὸς μετριωτέραν ἔκφρασιν ἀντὶ τῆς προστακτικῆς· χωροῖς ἂν εἶσω (χώρει εἶσω).

§ 115. Ἡ προστακτικὴ παριστᾷ ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος καὶ τίθεται α') εἰς δῆλωσιν προσταγῆς· π. χ. ἄπται, παῖ, λύχρον β') εἰς δῆλωσιν προτροπῆς ἢ παραινέσεως· π. χ. θάρρει. — Ἄεί τι βούλου χρήσιμον προσμανθάνειν γ') εἰς δῆλωσιν δεήσεως, εὐχῆς ἢ κατάρας· π. χ. Ζεῦ, Ζεῦ, τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. — Χαῖρε. — Ἐρρ' ἐς κόρακας δ') μετὰ τοῦ μὴ εἰς δῆλωσιν ἐπὶ ἀπαγορεύσεως. Τίθεται δὲ προστακτικὴ μετὰ τοῦ μὴ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως, ὅταν τὸ ῥῆμα εἴνε χρόνου ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου, ὅταν δὲ εἴνε χρόνου ἀορίστου, τίθεται ὑποτακτικὴ π. χ. μὴ φοβοῦ. — μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης. Ἐνίοτε τίθεται καὶ προστακτικὴ ἀορίστου, ἀλλὰ κατὰ τὸ γ' μόνον πρόσωπον π. χ. μηδεὶς ἡμῶν προσδοκησάτω ἄλλως.

β. Αἱ ἐγκλίσεις ἐπὶ τῶν ἐξηρησμένων προτάσεων.

1. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς εἰδικαῖς προτάσεσι.

Προσημείωσις. Εἰδικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ προτάσεις αἱ ἐκπερόμεναι διὰ τοῦ ὅτι ἢ ὡς. Αὗται τίθενται μετὰ ῥῆμα λεκτικὸν ἢ γνωστικὸν ὡς ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον αὐτοῦ ἢ μετὰ τὸ οὐδέτερον δεικτικῆς ἀντωνυμίας ὡς ἐπεξηγήσεις αὐτοῦ π. χ. λέγει

ὡς ὑβριστής εἰμι.—Οἶδα ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει.—Τῷ φθόνῳ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσσεστιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν ἐστιν.

§ 116. Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις τίθεται ὀριστική (ἢ ὀριστική ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν ἢ εὐκτική μετὰ ἄν), ὡς καὶ εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις· π. χ. οἶδα ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει.—Σεύθης εἶπεν ὅτι οὐδενὶ ἄν ἐπιστήσειεν Ἀθηναίων. Ὅταν δὲ ἡ εἰδικὴ πρότασις ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τίθεται εἰς αὐτὴν συνήθως εὐκτικὴ ἀντὶ τῆς ὀριστικῆς· π. χ. Κύρος ἔλεγεν ὅτι ἡ δόδος ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν.

2. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς πλαγαῖς ἐρωτήσεσι.

§ 117. Ἡ ἐρώτησις λέγεται εὐθεία ἢ ἀνεξάρτητος, ὅταν ἐκφέρηται κατ' εὐθείαν καὶ δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος. Ἐκφέρεται δὲ ἢ ἄνευ ἐρωτηματικῆς λέξεως ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων ἢ διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων, ἄρα (= ἀρά γε), ἢ (= ἀληθῶς), μὴ (= μήπως). Ὅταν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διπλῆ, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει τίθεται τὸ πότερος (πότερον ἢ πότερα), ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὸ ἢ· π. χ. οὗτος καθεύδεις; — Τίς εἶ; — Πῶς ἐσώθης ἐκ τῆς μάχης; — Ἄρα σὺ εἶ ὁ Σωκράτης ὁ φροντιστής ἐπικαλούμενος; — Μὴ τι νεότερον ἀγγέλλεις; — Πότερον αἱ γυναῖκες φρονιμώτεραί σοι δοκοῦσιν εἶναι ἢ οἱ ἄνδρες; Τίθεται δὲ εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις α') ὀριστικὴ (ἢ ὀριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν), ὡς καὶ εἰς τὰς μὴ ἐρωτηματικὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις· β') ὑποτακτικὴ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἐκφράζη ἀπορίαν περὶ τοῦπρακτέου (ἰδὲ § 113).

§ 118. Πλαγία ἢ ἐξηρητημένη λέγεται ἡ ἐρώτησις, ὅταν δὲν ἐκφέρηται κατ' εὐθείαν, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος. Ἐκφέρεται δὲ α') διὰ τῶν συνθέτων ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων (ὅστις, ὅποιος, ὅπόσος, κτλ., ὅπου, ὅπως κτλ.), ἅτινα λαμβάνονται καὶ ὡς ἐρωτηματικά, πολλάκις δὲ καὶ καὶ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, καθὼς καὶ ἡ εὐθεία· β') διὰ τοῦ εἶ. Ὅταν δὲ εἶνε διπλῆ, ἐκφέρεται διὰ τοῦ πότερον — ἢ, εἶ — ἢ. εἶτε — εἶτε. Τίθεται δὲ εἰς τὴν πλαγίαν.

ἐρώτησιν ἢ ἐγκλίσις τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως. Ὅταν δὲ ἐξαρτάται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τίθεται συνήθως ἢ εὐκτική· π. χ. συμβουλεύομεθά σοι τί χρῆ ποιεῖν. — Τούτῳ τὸν νόον προσέχετε, εἰ δίκαια λέγω ἢ μή. — Ἐρωτᾷ ὁ Κρίτων πῶς με θάπτῃ. — Ἐβουλεύοντο εἴτε κατακαύσωσι τοὺς ἄνδρας εἴτε ἄλλο τι χρήσονται. — Ἐπύρετο τὸν Μηδοσάτην εἰ ἀληθῆ ταῦτ' εἶη.

§ 119. Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα φροντίδα ἢ ἐνέργειαν ἐπιφέρεται πλαγία ἐρώτησις διὰ τοῦ ὅπως καὶ ὀριστικῆς μέλλοντος (σπανίως διὰ τοῦ ὅπως καὶ εὐκτικῆς μέλλοντος μετὰ ἱστορικὸν χρόνον)· π. χ. ἔπρασον, ὅπως τις βοήθεια ἦξει (= πῶς νὰ ἔλθῃ βοήθειά τις).

ΣΗΜ. Τὸ ἄπως μεθ' ὀριστικῆς μέλλοντος κεῖται κολλᾶκις κατὰ παράλειψιν τοῦ κυρίου ῥήματος (σκοπεῖ ἢ σκοπεῖτε) εἰς δὴλωσιν παρακλεύσεως· π. χ. ὅπως ἀνὴρ ἔσει (= κύτταξε νὰ φανῆς ἄνδρας).

§ 120. Μετὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα τίθεται πρότασις ἐρωτηματικὴ διὰ τοῦ μή (= μήπως) ἐκφερομένη (καὶ ἐπὶ ἀποφάσεως διὰ τοῦ μή οὐ). Εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις τίθεται α') ὀριστικῆ, δταν τις φοβῆται μή γίνεται ἢ δὲν γίνεται· τι· π. χ. φοβοῦμαι μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις (εὐθεῖα ἐρώτησις: μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις;)· β') ὑποτακτικῆ ἢ εὐκτικῆ (ὡς εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις), δταν τις φοβῆται μή γίνῃ ἢ δὲν γίνῃ· π. χ. φοβεῖται μή τὰ ἔσχατα πάθῃ.

3. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς αἰτιολογικαῖς προτάσει.

§ 121. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τοῦ ὅτι, διότι, ὡς, ἐπεὶ, ἐπειδὴ. Τίθεται δὲ εἰς προσδιορισμὸν τῆς αἰτίας.

Εἰς τὰς αἰτιολογικὰς προτάσεις τίθεται ὀριστικῆ. Μόνον δταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, δύναται νὰ τεθῇ εὐκτικῆ, καὶ τότε ἢ αἰτία παρίσταται ὡς γνώμη τοῦ κυρίου ὑποκειμένου· π. χ. αἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι εἰς χεῖρας ἤλθον. — Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Περικλέα ἐκάκιζον, ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι ἐπὶ τοῖς πολέμοις.

Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα χαράν, λύπην, μορφήν, ἀγανάκτησιν, ἢ αἰτιολογικὴ πρότασις ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὅτι.

4. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς τελικαῖς προτάσεσι.

§ 122. Αἱ τελικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν τελικῶν συνδέσμων ἵνα, ὅπως, ὡς καὶ ἀποφατικῶς διὰ τοῦ ἵνα, μὴ, ὅπως, μὴ καὶ διὰ μόνου τοῦ μὴ. Τίθενται δὲ εἰς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ.

Εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις τίθεται ὑποτακτικὴ, ὅταν δὲ ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τίθεται συνήθως εὐκτική· π. χ. κύνες τρέφεις ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι. — Πολλὰ διδάσκεις ἀρθόνως διὰ φθόνον, ὅπως ἀκούων πολλὰ μὴδὲ ἐν μάθῳ. — Κύρος φίλων ᾤετο δεῖσθαι ὡς συνεργοὺς ἔχει.

ΣΗΜ. Μετὰ πρότασιν, σημαίνουσαν ὅτι δὲν ἐκκληροῦτοί τι, τίθεται ἡ τελικὴ πρότασις (διὰ τοῦ ἵνα συνήθως ἐκφερομένη) μετ' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου· π. χ. ἐβουλόμην ἂν Σίμωνα τὴν αὐτὴν γνώμην ἐμοὶ ἔχειν, ἵνα ῥαδίως ἐγνώστε τὰ δίκαια (πρὸς τὸ τῆς κοινῆς γλώσσης· ἔπρεπε νὰ ἤμουν ἐγώ, γὰρ νὰ ἔβλεπες τί θὰ ἔκανα).

5. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς συμπερασματικαῖς προτάσεσι.

§ 123. Αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις τῆς ἀκολουθίας ἐκφέρονται διὰ τοῦ ὥστε, (σπανιότερον διὰ τοῦ ὡς). Τίθεται δὲ εἰς αὐτάς· α') ὀριστικὴ (ἢ ὀριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἂν) ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν, ὅταν ἡ ἀκολουθία εἶνε πραγματικὴ· π. χ. οὕτω σκαιὸς εἶ καὶ ἀναίσθητος, ὥστε οὐ δύνασαι λογίσασθαι· β') ἀπαρέμφατον, ὅταν ἡ ἀκολουθία παρίσταται ὡς δυνατὴ ἢ σκοπούμενῃ· π. χ. ἔχω τριήρεις, ὥστε εἶναι τὸ ἐκείνων πλοῖον — πᾶν ποιῶσιν, ὥστε μὴ διδόναι δίκην.

6. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς ὑποθετικαῖς προτάσεσι.

§ 124. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων εἰ, εἰάν, ἂν, ἤν. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἀποτελεῖ λόγον ὑποθετικόν, τοῦ ὁποῦ οὗ ἢ μὲν ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἡγούμενον ἢ ὑπόθεσις, ἢ δὲ κυρία λέγεται ἐπόμενον ἢ ἀπόδοσις.

§ 125. Τέσσαρα εἶδη ὑποθετικῶν λόγων ὑπάρχουσι :

α') Τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς παντὸς χρόνου, ὅταν ἡ ὑπόθεσις παρίσταται ὡς πραγματικὴ. Ἐν δὲ τῷ

ἐπομένῳ τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων π. χ. εἰ θεοὶ εἰσιν, ἔστι καὶ ἔργα θεῶν. — Εἰ βούλει, λέγε. — Εἰ φῆς τοιοῦτος εἶναι, διαλεγώμεθα.

β') Τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἔαν (ἄν, ἦν) καὶ ὑποτακτικῆς 1) ὅταν ἡ ὑπόθεσις παρίσταται ὡς δυνατὴ καὶ προσδοκωμένη. Ἐν τῷ ἐπομένῳ τίθεται συνήθως μέλλων π. χ. νέος ἂν πονήσῃς, γῆρας ἔξεις εὐθαλές· 2) ὅταν ἡ ὑπόθεσις καὶ ἡ ἀπόδοσις παρίστανται ὡς ἀόριστος ἐπαναλαμβανομένη. Ἐν τῷ ἐπομένῳ τίθεται συνήθως ὀριστικὴ ἐνεστώτος. Ὅταν δὲ ἡ ἀόριστος ἐπανάληψις ἀναφέρηται εἰς τὸ παρελθόν, τότε τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, τὸ δὲ ἐπόμενον διὰ παρατακικοῦ π. χ. ἔάν τις τὸν ἥλιον ἐγχειρῇ ἀναιδῶς θεᾶσθαι, τὴν δ' ἴψιν ἀφαιρεῖται. — Σωκράτης οὐκ ἔπινεν, εἰ μὴ διψῶ.

γ') Τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ὅταν ἡ ὑπόθεσις παρίσταται ὡς ἀπλή τοῦ ὑποκειμένου σκέψις. Ἐν τῷ ἐπομένῳ τίθεται συνήθως εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν π. χ. εἰ ἀναγκαῖον εἶη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν ἀδικεῖσθαι.

δ') Τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου καὶ τὸ ἐπόμενον ἐπίσης δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν, ὅταν ἡ ὑπόθεσις, ἐπομένως καὶ ἡ ἀπόδοσις, παρίσταται ὡς μὴ πραγματικὴ π. χ. φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν.

ΣΗΜ. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις λέγονται *παραχωρητικαί*, ὅταν πρὸ τοῦ ὑποθετικοῦ συνδέσμου ἢ μετ' αὐτὸν εἴνε τὸ καί π. χ. γελῶ δ' ὁ μῶρος, *κἄν τι μὴ γελοῖον ᾖ*. — πάντες οἱ ποταμοί, *εἰ καὶ* πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροὶ εἰσι, προῖοσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται.

7. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς ἀναφορικαῖς προτάσει.

§ 126. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

α') Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἵτινες χρησιμεύουσιν εἰς προσδιορισμὸν λέξεώς τινος τῆς κυρίας προτάσεως (προσδιοριστικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις), ὡς ἀνεξάρτητοι προτάσεις ἔθεν τίθενται εἰς αὐτὰς πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων π. χ.

ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὸ πάνθ' ὄρα.— Κύρος ἤρξε πολλῶν, ὧν οὐδ' ἂν τὰ ὀνόματα ἔχοι τις εἰπεῖν.

β') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, αἵτινες περιέχουσιν αἰτιολογικὴν ἔννοιαν, τίθεται ὀριστικὴ π. χ. θαυμαστόν ποιεῖς, ὃς (= ὅτι) οὐδὲν ἡμῖν δίδως.

γ') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις αἵτινες σημαίνουσι σκοπὸν (τελικὰ ἀναφορικὰ προτάσεις), τίθεται ὀριστικὴ μέλλοντος π. χ. ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἳ τοὺς πατρίους νόμους συγγράψουσι (= ἵνα οὗτοι συγγράψωσι).

δ') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, αἵτινες σημαίνουσιν ἀκολουθίαν (ἀναφορικὰ προτάσεις ἀκολουθίας, τίθεται ὀριστικὴ (ἢ ὀριστικὴ ἱστορικὸν χρόνον μετὰ τοῦ ἂν ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν) π. χ. τίς οὕτως εὐήθης ἐστίν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἦξοντα;

ε') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, αἵτινες περιέχουσιν ἔννοιαν ὑποθετικὴν (ὑποθετικὰ ἀναφορικὰ προτάσεις), τίθενται αἱ ἐγκλίσεις, αἵτινες τίθενται καὶ εἰς τὰς ἰσοδυνάμους ὑποθετικὰς 1) ὀριστικὴ π. χ. ἃ μὴ οἶδα, (= εἴ τι μὴ οἶδα), οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι 2) ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἂν ἢ εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἄν, ὡς καὶ εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις π. χ. οἱ Πέρσαι, ὧν ἂν γνῶσι (= εἰάν τινα γνῶσι δυνάμενον μὲν ἀποδιδόναι χάριν, μὴ ἀποδιδόντα δὲ κολάζουσιν ἰσχυρῶς — Κύρος οὓς τινας δρόφῃ (= εἴ τινας δρόφῃ) τὰ καλὰ διώκοντας, πάσαις τιμαῖς ἐγέραιρεν.

8. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς χρονικαῖς προτάσεσι.

§ 127. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τοῦ ὅτε, ὅποτε ἡνίκα, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ἕως, μέχρι, ἄχρι, πρίν, ἐν ᾧ, ἐξ οὗ ἢ ἀφ' οὗ (= ἀφ' ὅτου χρόνου).

§ 128. Εἰς τὰς χρονικὰς προτάσεις τίθεται α') ὀριστικὴ, ὅταν σημαίνεται τι πραγματικόν π. χ. ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο παρῆν ὁ Γωβρῦας.—Ταῦτα ἐποίουν, μέχρι σκότος ἐγένετο β') ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἂν ἢ εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἄν, ὡς καὶ εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις π. χ. ἐπειδὴν διαπράξωμαι ἂ δέομαι, ἦξω — μαινο-

μεθα πάντες, ἔπόταν ὀργιζώμεθα.—Κυρος ἐθήρευεν, ὁπότε βού-
λοιο γυμνάσαι ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἵππους.

ΣΗΜ. Τὸ *πρὶν*, ὁπότεν ἢ κυρία πρότασις εἶνε θετικὴ, συντάσσεται
μετ' ἀπαρεμφάτου π. χ. ἐπὶ τὸ ἄκρον Χειρίσοφος ἀναβαίνει, *πρὶν* τινα
αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων.

5. Οἱ ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος.

α. Τὸ ἀπαρέμφατον.

§ 129. Τὸ ἀπαρέμφατον εἶνε ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν οὐδε-
τέρου γένους.

Ἡ ὀνομαστικὴ αὐτοῦ φύσις φαίνεται μάλιστα ἐκ τοῦ ὅτι δέ-
χεται τὸ ἄρθρον.

Ἡ δὲ ῥηματικὴ αὐτοῦ φύσις φαίνεται ἐκ τούτων: α') ὅτι
προσδιορίζεται οὐχὶ δι' ἐπιθέτων, ἀλλὰ δι' ἐπιρρημάτων, ὡς καὶ
τὸ ῥῆμα π. χ. τὸ καλῶς ἀποθνήσκειν β') ὅτι δέχεται ἀντικεί-
μενον, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα π. χ. τὸ ἀσκεῖν τὴν ἀρετὴν γ') ὅτι
ἐκφράζει τὴν διάθεσιν καὶ τὴν ποιότητα τῆς πράξεως, ὡς καὶ τὸ
ῥῆμα π. χ. παιδεῦσαι παιδεύσασθαι, παιδευθῆναι, φεύγειν, φυ-
γεῖν, πεφευγέναι δ') ὅτι δέχεται τὸ ἄν.

Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου.

§ 130. Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶνε α') αὐτὸ τὸ
ὑποκείμενον τοῦ κυρίου ῥήματος (ταυτοπροσωπία) π. χ. ὁμολογῶ
ἁμαρτεῖν.—Ἐχω τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον β')
διάφορον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ κυρίου ῥήματος (ἑτεροπροσωπία),
καὶ τίθεται κατ' αἰτιατικὴν π. χ. Σωκράτης ἤγειτο θεοὺς πάντα
εἰδέναι.—Οἱ Ἕλληνες πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς
πολεμίους ἀκούειν.

ΣΗΜ. Α'. Ὅταν ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶνε γενικὸν *τινα*
παραλείπεται π. χ. δεῖ γράμματα *μαθεῖν* καὶ μαθόντα νοῦν *ἔχειν*.

ΣΗΜ. Β'. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶνε τὸ ἀντικείμε-
νον τοῦ κυρίου ῥήματος, δὲν ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ
δὲ κατηγορούμενον καὶ ὁ μετοχικὸς αὐτοῦ προσδιορισμὸς τίθεται ἢ κατα
τὴν πῶσιν τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἢ κατ' αἰτιατικὴν π. χ. Κύρον ἐδέ-
οντο ὡς *προθυμοτάτου γενέσθαι*.—Ἐδέοντό μου *προσάτην γενέσθαι*.

Τὸ ἀπαρέμφατον μετ' ἄρθρου.

§ 131. Τὸ ἀπαρέμφατον τὸ μετ' ἄρθρου τίθεται, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ὄνομα, ὡς ὑποκείμενον, ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμός· π. χ. νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττόν ἐστιν τοῦ λαλεῖν — νίκησον ὄργην τὸ λογιζέσθαι καλῶς. — Κύρος ἐφέρετο μόνον ὄρων τὸ παύειν τὸν ἀλισκόμενον.

Τὸ ἀπαρέμφατον ἄνευ ἄρθρου.

§ 132. Τὸ ἀπαρέμφατον ἄνευ ἄρθρου τίθεται :

α') Ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων· π. χ. δεῖ γράμματα μαθεῖν ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων (δίκαιον, ἄξιον, ῥάδιον, ὦρα, καιρὸς ἐστὶ κ.τ.λ.) π. χ. τὸν πονηρὸν μεταβαλεῖν οὐ ῥάδιον (δηλ. ἐστίν).

β') Ἐνίοτε ὡς κατηγορούμενον π. χ. τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.

γ') Ὡς ἀντικείμενον. Ῥήματα δὲ συντασσόμενά μετ' ἀπαρεμφάτου εἶνε· 1) τὰ λεκτικὰ καὶ τὰ δοξαστικά· π. χ. Πρωταγόρας ἔλεγε πάντων χρημάτων μέτρον εἶναι ἄνθρωπον. "Ὅτι ἂν ποιήσῃ νόμιζ' ὄρα ἢ θεοῦς τινας. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο ἰσοδυναμεῖ μὲ εἰδικὴν πρότασιν καὶ λέγεται εἰδικόν. Τίθεται δὲ κατὰ πάντα χρόνον. Ἄν δὲ μετ' αὐτοῦ ὑπάρχῃ τὸ ἂν, περιέχει τὴν ἔννοιαν τῆς ὀριστικῆς ἱστορικῆς χρόνου μετὰ τοῦ ἂν ἢ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν π. χ. Οἱ Πέρσαι οἶονταί τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεοῦς ἂν ἀμελῶς ἔχειν (=οἶονταί ὡς οἱ ἀχαρίστοι καὶ περὶ θεοῦς ἂν ἀμελῶς ἔχοιεν)· 2) τὰ ἐφετικά (θέλειν, βούλεσθαι, ἐπιθυμεῖν, σπεύδειν, φοβεῖσθαι, ἀξιῶν, κελεύειν, κωλύειν καὶ πάντα τὰ περιέχοντα ἔννοιαν ἐπιθυμίας) καὶ τὰ δυνατικά (δύναμαι, πέφυκα, μανθάνω κτλ.) π. χ. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει. — Τὸ ψεῦδος οὐ δύνασαι ἀληθὲς ποιεῖν. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο τίθεται κατ' ἐνεστώτα καὶ κατ' ἄοριστον, σπανίως κατὰ παρακείμενον, καὶ ἐξηγεῖται ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ διὰ τοῦ νά καὶ ὑποτακτικῆς καὶ λέγεται τελικὸν ἀπαρέμφατον.

δ') Ὡς προσδιορισμός τῆς ἀναφορᾶς π. χ. δεῖναι αἱ γυναῖκες εὐδοῖσκειν τέχνας.

ε') Εἰς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα διδόναι, αἰρεῖσθαι τάττειν π. χ. Οἱ πρόγονοι τὴν ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλὴν ἐπέστησαν ἐπιμελεῖσθαι τῆς εὐκοσμίας (=ἵνα ἐπιμεληθῆται τῆς εὐκοσμίας).

ς') Ἀπολύτως 1) ἐν τῷ ὀλίγῳ ἢ μικροῦ δεῖν (=σχεδόν) ἔκων εἶναι (=ἐκουσίως), ὡς ἔπος εἰπεῖν (=σχεδόν καὶ τοῖς ὁμοίοις· 2) ἀντὶ προστακτικῆς π. χ. ὦ ξεῖν, ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῆδε κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι (=ἄγγελλε κτλ.).

β. Μετοχή.

§ 133. Ἡ μετοχὴ εἶνε ῥηματικὸν ἐπίθετον. Ἡ ὀνομαστικὴ φύσις τῆς μετοχῆς φαίνεται ἐκ τούτου, ὅτι ἔχει τὰ παρεπόμενα τοῦ ὀνόματος, ἡ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτῆς φαίνεται α') ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει ὑποκείμενον β') ἐκ τοῦ ὅτι δέχεται κατηγορούμενον, ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμούς, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα γ') ἐκ τοῦ ὅτι ἐκφράζει τὴν διάθεσιν καὶ τὸν χρόνον, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα δ') συνάπτεται μετὰ τοῦ ἄν.

§ 134. Ἡ μετοχὴ τίθεται τριχῶς· 1) ἐπιθετικῶς, 2) κατηγορηματικῶς, 3) παραθετικῶς.

1. Ἡ Μετοχὴ ἐπιθετικῶς.

§ 135. Ἡ μετοχὴ τίθεται μετὰ τίνος οὐσιαστικοῦ ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ ἰσοδυναμεῖ δὲ μὲ ἀναφορικὴν πρότασιν π. χ. ὁ λάμπων ἥλιος (=ὁ ἥλιος ὅς λάμπει) — οἱ παρόντες ἡγεμόνες.

§ 136. Ὡς τὸ ἐπίθετον κατ' ἔλλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ λαμβάνεται ἀντὶ οὐσιαστικοῦ, οὕτω καὶ ἡ μετοχὴ π. χ. οἱ λέγοντες=οἱ ῥήτορες, ὁ νικῶν=ὁ νικητῆς, ὁ ἐρῶν=ὁ ἐραστῆς. Ἀφηρημένου οὐσιαστικοῦ σημασίαν ἔχει ἐνίοτε τὸ οὐδέτερον τῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ ἄρθρου π. χ. τὸ συμφέρον, τὸ δεδιός=ὁ φόβος.

2. Ἡ Μετοχὴ κατηγορηματικῶς.

§ 137. Ἡ μετοχὴ τίθεται μετὰ τινων ῥημάτων ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου ἢ τοῦ αντικειμένου. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶνε α') τὸ εἶναι, ὅπερ μετὰ τῆς μετοχῆς ἀποτελεῖ περίφρασιν

τοῦ ῥήματος· π. χ. τοῦτο οὐκ ἔστι γινόμενον παρ' ἡμῖν (=οὐ γίνεται) β') τὸ τυγχάνειν, διαγίγνεσθαι, διάγειν, διατελεῖν, οἴχεσθαι, λανθάνειν, φθάνειν, ἅτινα περιέχουσιν ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν τῆς διὰ τῆς μετοχῆς ἐκφραζομένης ἐννοίας καὶ δύνανται νὰ ἐξηγῶνται δι' ἐπιρρήματος, ἐν ᾧ ἡ μετοχὴ δύναται γὰρ ἐξηγητῆαι διὰ ῥήματος· π. χ. ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες (=κατὰ τύχην περιεπατοῦμεν) — πολεμῶν διεγένετο (=ἀδιαλείπτως ἐπολέμει) — ἔλαθεν ἀποδράς (λάβρα ὀπέδρα) — ἐφίθην εἰπὼν=πρότερον εἶπον) — οὐκ ἂν φθάνοις λέγων (=λέγε τάχως) γ') τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικά· π. χ. ἤρξατο λέγων — ἄρτι μὲν ἐπεπαύμην εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν) — δ') τὰ ἀνοχῆς καὶ ψυχικοῦ πάθους σημαντικά· π. χ. οὐκ ἀνέχομαι ὑβριζόμενος — χαίρω μανθάνων· ε') τὰ αἰσθήσεως καὶ γνώσεως σημαντικά· π. χ. ὀρῶμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε — οὐδένα οἶδα μισοῦντα τοὺς ἐπαινοῦντας· ς') τὰ δείξεως καὶ δηλώσεως σημαντικά· π. χ. ἀποδείξω σε ψευδόμενον — Κόρος τῶν ἡλίκων διαφέρων ἐφαίνετο.

Μετὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν ῥημάτων τίθεται μετοχὴ μέλλοντος, κατηγορηματικῶς εἰς δῆλωσιν σκοποῦ καὶ λέγεται τελική· π. χ. ἔρχομαι βοηθήσων.

Ὡς τὸ ἐπίθετον, οὕτω καὶ ἡ μετοχὴ τίθεται κατηγορηματικῶς μετὰ πολλῶν ῥημάτων εἰς δῆλωσιν τρόπου· π. χ. ἀκροῶμαι καθήμενος — ληζόμενοι ζῶσι.

3. Ἡ μετοχὴ παραθετικῶς.

§ 138. Παραθετικῶς τίθεται ἡ μετοχὴ, ἵνα δηλώσῃ χρόνον ἢ αἰτίαν ἢ ὑπόθεσιν ἢ ἐναντίωσιν καὶ λέγεται χρονικὴ, αἰτιολογικὴ, ὑποθετικὴ, ἐναντιωματικὴ (παραχωρητικὴ). Ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸ ὑποκείμενον ἢ εἰς ἄλλην τινὰ λέξιν τῆς κυρίας προτάσεως, πρὸς τὴν ὁποῖαν συμφωνεῖ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· π. χ. δειπνεῖτε, δειπνήσαντες δὲ (=ἐπειδὴν δὲ δειπνήσητε) ἀπελαύνετε. Λέγω δὲ τοῦτ' ἕνεκα, βουλόμενος (=ἐπειδὴ βούλομαι) δόξαι σοι ὅπερ καὶ ἐμοί. — Ἐὰν μὲν ὠφέλιμα ἢ ταῦτα, βουλόμεθα πράττειν αὐτά, βλαβερά δὲ ὄντα (=ἐὰν δὲ βλαβερά

ἤ) οὐ βουλόμεθα.— Ἡ Σπάρτη τῶν ὀλιγανθρωποτάτων πόλεων οὐσα (=εἰ καὶ ἦν) δυνατωτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη.

§ 139. Ἡ παραθετική μετοχή, τῆς ὁποίας τὸ ὑποκείμενον δὲν ἀνήκει εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν, λέγεται ἀπόλυτος. Τίθεται δὲ ἢ ἀπόλυτος μετοχή α') κατὰ γενικήν (γενική ἀπόλυτος π. χ. θεοῦ θέλοντος (ἂν θεὸς θέλῃ), οὐδὲν ἰσχύει φθόνος β') κατ' αἰτιατικὴν πτώσιν (αἰτιατικὴ ἀπόλυτος) 1) τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων π. χ. οὐδεὶς τὸ μείζον κακὸν αἰρήσεται, ἔξον (εἰ καὶ ἔξεστι) τὸ ἔλαττον 2) σπανίως προσωπικοῦ ῥήματος μετὰ τοῦ ὡς ἢ ὡσπερ π. χ. τοὺς υἱεὶς οἱ πατέρες ἀπὸ πονηρῶν ἀνθρώπων εἰργουσιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἄσκησιν οὐσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν.

ΣΗΜ. Μετὰ τῆς παραθετικῆς μετοχῆς συνάπτονται πολλάκις μόρια πρὸς ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας αὐτῆς π. χ. μετὰ τῆς χρονικῆς τὸ ἅμα, εὐθύς, μετὰ, μετὰ τῆς αἰτιολογικῆς τὸ ἅτε, ὡς, οἷα, μετὰ τῆς ἐναντιωματικῆς τὸ καὶ ἢ καίπερ.

Ἡ μετοχή μετὰ τοῦ ἂν.

§ 140. Ἡ μετοχή μετὰ τοῦ ἂν περιέχει τὴν ἐννοίαν τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν ἢ τῆς ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἂν π. χ. εἰ ἐνορᾷς τινα πόρον καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἂν προσγενόμενον (εἰ ἐνορᾷς ὅτι πόρος τις καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἂν προσγένετο), λέγε.

γ'. Τὰ εἰς -τος καὶ -τέος ῥηματικά.

§ 141. Τὰ εἰς τος ῥηματικά σημαίνουν ἢ ὅ,τι καὶ ἢ μετοχή τοῦ παθ. παρακειμένου ἢ τὸ δυνατόν ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημανόμενον π. χ. λυτὸς=λελυμένος, ἄκρατος (=οὐ κεκραμένος), ἀλωτὸς (=δυνατὸς ἀλῶναι).

ΣΗΜ. Τινὰ τῶν εἰς τος ἔχουσι καὶ ἐνεργητικὴν σημασίαν π. χ. ἄκρατος=μηδὲν πράξας, ἀσφάτευτος.

§ 142. Τὰ εἰς τος τίθενται ὡς κατηγορούμενα καὶ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί. Τινὰ δὲ τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος μετὰ τοῦ ἐστὶ καὶ ἀποτελοῦσιν ἀπρόσωπον ἔκφρασιν π. χ. οὐ βιωτὸν μοί ἐστιν—οὐ δυνατόν μοί ἐστι ζῆν.

§ 143. Τὰ εἰς τέος ῥηματικά σημαίνουν τὸν ὀφείλοντα νὰ

πάθη τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον. Τίθεται δὲ α') ὡς καὶ τὰ ἄλλα ἐπιθετὰ π. χ. οὐ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ὁ ἀνὴρ β') ἀπροσώπως, τίθενται δηλ. κατ' οὐδέτερον γένος μετὰ τοῦ ἔστι ἢ νοουμένου τοῦ ἔστι) καὶ ἰσοδυναμοῦσι μὲ τὸ δεῖ καὶ ἀπαρέμφατον π. χ. ποιητέον ἔστι ταῦτα = δεῖ ποιεῖν ἢ ποιῆσαι ταῦτα: Ἐπὶ τῆς ἀπροσώπου συντάξεως τὸ πρόσωπον, ὃ πᾶρ ὀφείλει νὰ πράξῃ τὴν πράξιν, τίθεται κατὰ δοτικὴν (σπανίως κατ' αἰτιακὴν), τὸ δὲ ἀντικείμενον καθ' ἣν πτώσιν ἀπαιτεῖ τὸ ῥῆμα, ἐκ τοῦ ὁποῖου τὸ εἰς - τέον παράγεται π. χ. τὸν θάνατον ἡμῖν μετ' εὐδοξίας αἰρετέον ἔστιν. Μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλείοσι (=δεῖ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων)— τὸν βουλόμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην μὲν διωκτέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίας δὲ φευκτέον.

Β'. Περὶ τῶν προθέσεων.

§ 144. Αἱ προθέσεις λαμβάνονται διττῶς α') ἐν συντάξει μετὰ πτώσεως π. χ. σὺν θεῷ ἐξ ἀγορᾶς β') ἐν συνθέσει π. χ. συνάγω, ἐξέρχομαι.

ΣΗΜ. Ἡ ἔνεκα, ἄχρι, μέχρι, ἄνευ καὶ ὡς εὐρηγται μόνον ἐν συντάξει καὶ λέγονται καταχρηστικά.

§ 145. Ἐκ τῶν προθέσεων ἄλλαι μὲν συντάσσονται μετὰ μιᾶς πτώσεως (μονόπτωτοι), ἄλλαι δὲ μετὰ δύο πτώσεων δίπτωτοι), ἄλλαι μετὰ τριῶν πτώσεων (τρίπτωτοι).

1. Μονόπτωτοι μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι.

§ 146. Μετὰ γενικῆς μόνον συντάσσονται ἢ ἀντί, ἀπό, ἐκ, πρό, ἄνευ, ἔνεκα, ἄχρι καὶ μέχρι.

α') Ἡ ἀντί ἐν συντάξει σημαίνει ἀντικατάστασιν π. χ. Ἐνοφῶν ἠρέθη ἄρχων ἀντὶ Προξένου. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἀπέναντι π. χ. ἀντιμέτωπος 2) ἐναντίον π. χ. ἀντιπράττω 3) ἀντικατάστασιν π. χ. ἀντικαθίστημι 4) ἀμοιβαιότητα π. χ. ἀντιευποιῶ.

β') Ἡ ἀπό ἐν συντάξει σημαίνει ἀρχήν, κίνησιν καὶ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τίνος π. χ. Κύρος ὤρματο ἀπὸ Σάρδεων. Χρονικῶς ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας.—Μεταφορικῶς 1) εἰς δῆλωσιν ἐμμέσου

καταγωγῆς π. χ. οἱ ἀφ' Ἡρακλέους 2) εἰς δῆλωσιν τοῦ ὀργάνου καὶ τοῦ τρόπου π. χ. ἀπὸ τῶν ἡμετέρων συμμάχων πολεμεῖ ἡμῖν—ἀπὸ ταντομάτου (=αὐτομάτως) 3) εἰς δῆλωσιν αἰτίας π. χ. ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐπληρέθη. Ἐν συνθέσει σημαίνει: 1) ἀπομάκρυνσιν π. χ. ἀπειρώγω 2) ὀπίσω, ἐξ οὗ προκύπτει ἡ σημασία τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὸ ἀποδίδωμι, ἀπαιτῶ, ἀπολαμβάνω 3) ἐπίτασιν π. χ. ἀπεργάζομαι.

γ') ἡ ἐκ ἐν συντάξει σημαίνει κίνησιν ἐκ τῶν ἔνδον ἢ τῶν ἐγγυτάτω τινός π. χ. τὰ ἐκ τῆς γῆς φερόμενα—ἐξ ἀγορᾶς ἔρχομαι. Χρονικῶς: ἐκ παιδός. Μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν 1) ἀμέσου καταγωγῆς π. χ. οἱ ἐξ Ἡρακλέους (=οἱ παῖδες τοῦ Ἡρακλέους) 2) τῆς αἰτίας π. χ. κακῶς ἔχει ἐκ τοῦ τραύματος. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἐξω π. χ. ἐκβάλλω 2) ἐπίτασιν π. χ. ἐκμανθάνω.

δ') ἡ πρὸ καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει σημαίνει ἔμπροσθεν, πρότερον, ὑπεράσπισιν καὶ προτίμησιν π. χ. τὰ πρὸ ποδῶν, προτάσσω, πρὸ μεσημβρίας, προεῖπον, μάχομαι πρὸ παιδῶν (=ὕπερ παιδῶν), αἰρούμαι πρὸ δουλείας θάνατον.

ε') ἡ ἄνευ σημαίνει χωρισμὸν (ἀντίθετος εἶνε ἢ σὺν μετὰ δοτικῆς καὶ ἡ μετὰ μετὰ γενικῆς) π. χ. ἄνευ σοῦ.

ς') ἡ ἔνεκα (πανίως ἔνεκεν) μετὰ γενικῆς σημαίνει τὸ ἀναγκαστικὸν αἴτιον καὶ συνηθέστερον τὸ τελικὸν αἴτιον. Τίθεται δὲ συνήθως τὸ ἔνεκα μετὰ τὴν γενικήν.

ζ') ἡ ἄχρι καὶ ἡ μέχρι μετὰ γενικῆς σημαίνει τὸ τέρμα τοπικῶς καὶ χρονικῶς π. χ. μέχρι θαλάσσης, μέχρι ἑσπέρας.

2. Μονόπλευτοι μετὰ δοτικῆς συντασσόμενοι.

§ 147. Μετὰ δοτικῆς μόνον συντάσσονται ἡ ἐν καὶ ἡ σὺν ἢ ξύν.

α') ἡ ἐν ἐν συντάξει μετὰ δοτικῆς σημαίνει 1) τὴν ἐν τόπῳ στάσιν π. χ. ἐν Ἀθήναις 2) τὸ ἐνώπιον ἢ μεταξὺ (μετὰ πληθ. ἀριθμοῦ ἢ μετὰ περιληπτικῶν) π. χ. ὀχληρόν ἐστιν ἐν νέοις ἀνὴρ γέρων 3) χρόνον, π. χ. ἐν ἑβδομήκοντα ἔτεσιν οὐδ' ἂν

εις λάθοι πονηρός ὧν 4) τὸ ὄργανον ἢ τὸν τρόπον π. χ. ἐν λό-
γοις (=διὰ λόγων) πείθω. Ἐν συνθέσει σημαίνει ἐντός π. χ.
ἐμπίπτω.

ΣΗΜ. Ἡ ἐν εὐρηται μετὰ γενικῆς κατ' ἐπανάληψιν τοῦ οἴκῳ π. χ.
ἐν παιδοτρύβου. Συνθέστερον εἶνε τὸ ἐν Ἄδου.

β') ἢ σὺν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει σημαίνει ὁμοῦς

3. Προθέσεις μονόπτωτοι μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμεναι.

§ 148. Μετ' αἰτιατικῆς μόνον συντάσσονται ἢ εἰς (ἢ ἐς),
ὡς καὶ ἡ ἀνά.

α') Ἡ εἰς μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) διεύθυνσιν εἰς τὰ ἐν-
δον ἢ τὰ ἐγγυτάτω τινός π. χ. εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀττικὴν 2)
τὸ ὄριον, μέχρι τοῦ ὁποίου φθάνει τι π. χ. ἐκ κεφαλῆς ἐς ἄκρου
πόδας (=μέχρι τοῦ ἄκρου τῶν ποδῶν) τέθραμμαι εἰς πολυσαρ-
κίαν (μέχρι πολυσαρκίας) — διέφθειρεν εἰς ἑπτακοσίους (=μέ-
χρι ἑπτακοσίων, ὡς ἔγγιστα ἑπτακοσίων) 3) ἀναφορὰν π. χ.
εὐδοκιμώτατος εἰς σοφίαν 4) σκοπόν π. χ. καλῶ τινα εἰς συμβού-
λῃν. Ἐν συνθέσει σημαίνει τὸ ἐντός π. χ. εἰσέρχομαι, εἰσπλέω.

β') ἢ ὡς τίθεται μόνον μετ' αἰτιατικῆς προσώπου ἀντι τῆς
πρὸς εἰς δῆλωσιν κινήσεως π. χ. πορεύεται ὡς βασιλέα.

γ') ἢ ἀνά μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) διεύθυνσιν πρὸς τὰ
ἄνω π. χ. ἀνά τὸν ποταμὸν πλέω (=πρὸς τὰ ἄνω τοῦ ποταμοῦ)
2) διανομήν π. χ. ἀνά τέσσαρας. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1)
ἐπάνω π. χ. ἀναβαίνω 2) ὀπίσω ἀναστρέφω 3) πάλιν ἀναζῶ
4) ἐπίτασιν π. χ. ἀναβοῶ, ἀναστενάζω.

4. Προθέσεις δίπτωτοι μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντασσόμεναι.

§ 149. Προθέσεις μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντασσό-
μεναι εἶνε ἡ διὰ, κατά, μετά, ὑπέρ.

α') Ἡ διὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει διὰ μέσου 1) τοπικῶς π. χ.
διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται 2) χρονικῶς π. χ. Μεσσήνην κατοικί-
ζουσι διὰ τετρακοσίων ἐτῶν (μετὰ διάστημα τετρακοσίων ἐτῶν)
3) μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ ὄργανου καὶ τοῦ τρόπου π. χ.
ἔλεγε δι' ἐρμηνέως — διὰ τάχους = ταχέως. Μετ' αἰτια-

τικῆς σημαίνει αἰτίαν π. χ. ἐτετίμητο ὑπὸ Κύρου δι' εὖνοιαν.
 Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) διὰ μέσου π. χ. διέρχομαι 2) χωρι-
 σμὸν π. χ. δίστημι, διαφέρομαι 3) ἐπίτασιν π. χ. διαφθείρω.

β') Ἡ κατὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει 1) κίνησιν ἀπὸ τινος πρὸς
 τὰ κάτω π. χ. ἤλαντο κατὰ τῆς πέτρας (= ἀπὸ τῆς πέτρας κάτω)
 2) κίνησιν πρὸς τι κάτω κείμενον π. χ. μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς
 καταχέω. Ἐκ τῆς σημασίας ταύτης προκύπτει ἡ σημασία τοῦ
 ἐναντίου καὶ ἡ τῆς ἀναφορᾶς π. χ. λέγω κατὰ τινος. Μετ' αἰ-
 τιατικῆς σημαίνει 1) κίνησιν π. χ. τὸ πλοῖον κατὰ τὸν ποτα-
 μὸν φέρεται (= πρὸς τὰ κάτω τοῦ ποταμοῦ) 2) ἀπέναντι π. χ.
 οἱ κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένοι 3) χρόνον π. χ. οἱ καθ'
 ἡμᾶς (= οἱ σύγχρονοι ἡμῶν) 4) συμφωνίαν π. χ. κατὰ τὸν νό-
 μον 5) τρόπον π. χ. κατὰ σπουδὴν (= ἐσπευσμένως) 6) χω-
 ρισμὸν π. χ. κατὰ ἔθνη 7) ἀναφορὰν π. χ. ἀδύνατος κατὰ τὸ
 σῶμα. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) κάτω π. χ. καταβαίνω 2) ἐναν-
 τίον π. χ. καταγεῶ τινος 3) ἐπίτασιν π. χ. κατέφυγε.

γ') Ἡ μετὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει ὄμοι, μετ' αἰτιατικῆς
 σημαίνει ὕστερον π. χ. μετὰ σοῦ, μετὰ μεσημβρίαν. Ἐν συν-
 θέσει σημαίνει 1) μετοχὴν π. χ. μετέχω 2) μεταβολὴν π. χ.
 μεταβάλλω, μετατίθημι.

δ') Ἡ ὑπὲρ μετὰ γενικῆς σημαίνει 1) ὑπεράνω π. χ. ὁ Θεὸς
 ἔθηκε τὸν ἥλιον ὑπὲρ γῆς 2) πρὸς ὑπεράσπισιν ἢ πρὸς χάριν
 π. χ. μάχομαι ὑπὲρ γῆς πατρίδος. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει ὑπε-
 ράνω καὶ πέραν, πέρα π. χ. οἱ ὑπὲρ Ἑλλήσποντον
 οἰκοῦντες (= οἱ πέραν τοῦ Ἑλλήσπ.) 2) χρονικῶς π. χ. ὑπὲρ
 τὰ πεντήκοντα ἔτη 3) μεταφορικῶς π. χ. ὑπὲρ δυνάμιν (= πέρα
 τῆς δυνάμεως). Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ὑπεράνω καὶ πέραν
 π. χ. ὑπερβαίνω 2) ὑπερβολὴν π. χ. ὑπέρδεινος 3) ὑπεράσπισιν
 π. χ. ὑπερμαχῶ τινος.

5. Προθέσεις τρίπτωτοι μετὰ γενικῆς, δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντασσόμεναι.

§ 150. Προθέσεις τρίπτωτοι εἶναι ἡ περί, ἡ ἀμφί, ἡ παρά
 ἡ πρὸς, ἡ ἐπί, ἡ ὑπό.

α') Ἡ περί μετὰ γενικῆς σημαίνει ἀναφορὰν (ἡ κοινὴ γλῶσσα
 Κωνστ. Σ. Κατεβαίνη—Συντακτικὸν ἔκδοσις δεκάτη 4

μεταχειρίζεται τὴν διὰ μετ' αἰτ.) π. χ. ὁ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν οἰκείων, οὐδέποτε καλῶς βουλευέσεται περὶ τῶν ἀλλοτρίων. Μετὰ δοτικῆς, σημαίνει περίξ π. χ. στρεπτοῦς εἶχον περὶ τοῖς τραχήλοις. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) περίξ π. χ. ἔθεντο τὰ ὄπλα περὶ τὴν σκηνήν· 2) περίπου π. χ. περὶ τοὺς ἑκατόν· 3) ἀναφοράν π. χ. ἔμπειρος περὶ τὰ πολεμικά. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) περίξ π. χ. περιτειχίζω· 2) ὑπεροχὴν καὶ ἐπίτασιν π. χ. περιγίγνομαι, περιχαρής.

β') Ἡ ἀμφὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ὀπανίως εὐρηταί μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντεταγμένη ἀντὶ τῆς περι. Ἐν συνθέσει σημαίνει περίξ ἢ ἰπὸ τὰ δύο μέρη π. χ. ἀμφιέννυμι, ἀμφίρροτος, ἀμφίστομος.

γ') Ἡ παρὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει ἐκ μέρους π. χ. ἔρχομαι παρὰ βασιλέως. Μετὰ δοτικῆς προσώπου σημαίνει πλησίον π. χ. οὐ παρὰ μητρὶ σιτοῦνται οἱ παῖδες. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) κίνησιν πρὸς πρόσωπον π. χ. πορεύομαι παρὰ βασιλέα· 2) πλησίον καὶ παραλλήλως (ἐπὶ πραγμάτων) π. χ. παρὰ θάλατταν περίπατος ἡδιστος· 3) χρόνον π. χ. δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὄλον τὸν βίον· 4) ἐναντίον π. χ. παρὰ τοὺς νόμους. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) πλησίον π. χ. παρακάθημαι, παραπλέω· 2) πλαγίως καὶ οὐκ ὀρθῶς· παρορῶ, παρακούω.

δ') Ἡ πρὸς μετὰ γενικῆς σημαίνει ἐκ μέρους 1) τοπικῶς π. χ. Χαλκίς πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖται (=ἐκ μέρους τῆς Βοιωτίας)· 2) μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου π. χ. πρὸς πάντων (ὑφ' ἀπάντων) ὁμολογεῖται καὶ καταγωγῆς π. χ. πρὸς πατρός Ἀλκμεωνιδῶν ἦν. Μετὰ δοτικῆς σημαίνει πλησίον π. χ. οἱ ποταμοὶ πρὸς ταῖς πηγαῖς οὐ μεγάλοι εἰσίν. Ἐκ τῆς σημασίας τοῦ πλησίον προκύπτει ἡ σημασία τῆς προσθήκης π. χ. πρὸς τούτοις μανθάνουσι καὶ τοξεύειν. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) διεύθυνσιν π. χ. πρὸς νότον· 2) ἀναφοράν π. χ. Σωκράτης ἦν πρὸς ψῦχος καρτερικώτατος· 3) σκοπόν π. χ. παντοδαπὰ εὐρηταί ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακίην. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) διεύθυνσιν π. χ. προσάγω· 2) πλησίον π. χ. προσοικῶ τι· 3) προσθήκην π. χ. προσκτῶμαι.

ε') Ἡ ἐπὶ μετὰ γενικῆς σημαίνει ἐπάνω π. χ. πᾶς ὁ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὁ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιός. Πολλάκις σημαίνει χρόνον π. χ. ἐπὶ Κέκροπος. Μετὰ δοτικῆς σημαίνει συνήθως 1) πλησίον π. χ. πόλις ἐπὶ τῇ θαλάττῃ 2) κατόπιν π. χ. Χρυσάντας μὲν δὴ οὕτως εἶπεν, ἀνέστη δ' ἐπ' αὐτῷ (=κατόπιν αὐτοῦ) Φεραύλας 3) προσθήκην, π. χ. κάρδαμον ἔχουσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ (=πρὸς τῷ σίτῳ) 4) αἰτίαν π. χ. χαίρειν ἐπ' αἰσχροῖς ἡδοναῖς οὐ δεῖ ποτε 5) σκοπὸν ἐπὶ τῷ κερδαίνειν πᾶν ἂν οὗτος ποιήσῃ. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) κίνησιν (ἐπάνω) π. χ. ἀνέβησάν ἐπὶ τοὺς ἵππους 2) ἕκτασιν τοπικὴν ἢ χρονικὴν π. χ. τὸ ὄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ στάδια δεικνεῖσθαι ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας 3) σκοπὸν π. χ. ἴτω τις ἐφ' ὕδαρ. — Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἐπάνω π. χ. ἐπιτίθημι 2) ἐναντίον π. χ. ἐπιστρατεύω, ἐφορμῶ 3) κατόπιν π. χ. οἱ ἐπιγιγνόμενοι.

ς') ἡ ὑπὸ μετὰ γενικῆς σημαίνει ὑποκάτω π. χ. ὁ ὑπὸ γῆς χρυσός. Ἐκ τῆς σημασίας τοῦ ὑποκάτω προκύπτει ἡ σημασία τοῦ ποιητικοῦ καὶ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου π. χ. ἀπέθανεν ὑπὸ Νικάνδρου — οὐ δύναται σιγᾶν ὑπὸ τῆς ἡδονῆς. Μετὰ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς σημαίνει ὁμοίως ὑποκάτω, μετὰ δοτικῆς μὲν ἐπὶ στάσεως, μετ' αἰτιατικῆς δὲ ἐπὶ κινήσεως π. χ. κάθημαι ὑπὸ τῷ δένδρῳ — ἀπῆλθον ὑπὸ τὰ δένδρα. Καὶ ἐν συνθέσει σημαίνει ὑποκάτω. Ἐκ δὲ τῆς σημασίας τοῦ ὑποκάτω προκύπτει ἡ σημασία τοῦ πλαγίως, λάθρᾳ, ἀνεπαισθήτως, ὀλίγον π. χ. ὑφέρπω, ὑποπέμπω, ὑποπίνω (κοινῶς κουτσοπίνω), ὑπόπικρος (πικροῦτσικος), ὑπέρυθρος, (=κοκκινωπός), ὑπομέλας.

§ 151. Ὡς προθέσεις μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι λαμβάνονται καὶ πολλὰ ἐπιρρήματα, οἷον τὸ ἐγγύς, πλησίον, εἴσω, ἔξω, ἐκτός, ἐντός, ἔμπροσθεν, ὀπίσθεν, ἐναντίον, καταντικρῦ, εὐθύ (κατ' εὐθείαν πρὸς...), μεταξύ, πέραν, πέρα, πλὴν, χάριν, χωρίς.

ς'. Περὶ τῶν ἀρνητικῶν μορίων.

§ 152. Τὰ ἀρνητικὰ μόρια εἶνε δύο, τὸ οὐ καὶ τὸ μή. Ταῦτα διαφέρουσιν ἀλλήλων ἐν γένει, καθ' ὅτι διὰ μὲν τοῦ οὐ ἀρνεῖται

τις τι, διὰ τοῦ μὴ ἀποκρούει τις τὴν πραγματοποίησίν τινος π. χ. οὐκ ἔστι τοῦτο· — μὴ γένοιτο ταῦτα.

§ 153. Τὸ οὐ τίθεται εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, αἷτινες σημαίνουνσι κρίσιν περὶ τινος π. χ. οὐκ ἔστι ταῦτα·—οὐκ ἂν γένοιτο ταῦτα. Τὸ μὴ τίθεται εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, αἷτινες σημαίνουνσιν ἐπιθυμίαν π. χ. μὴ γένοιτο·—μὴ λέγε·—μὴ φοβώμεθα.

§ 154. Εἰς τὰς ἐξηρητημέναις προτάσεις τίθεται τὸ μὲν μὴ εἰς τὰς ὑποθετικὰς καὶ τελικὰς, τὸ δὲ οὐ εἰς τὰς ἄλλας. Εἰς τὰς ὑποθετικὰς ἀνήκουσι καὶ αἱ χρονικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαί, αἷτινες περιέχουσιν ἔννοιαν ὑποθετικὴν εἰς δὲ τὰς τελικὰς ἀνήκουσι καὶ αἱ διὰ τοῦ ὅπως καὶ ὀριστικῆς μέλλοντος ἐκπερρόμεναι καὶ αἱ ἀναφορικαὶ αἱ σημαίνουσαι σκοπόν.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε τίθεται οὐ, ἀντὶ μὴ, ὅταν τὸ οὐ εἴνε συνημιμένον οὕτω στενῶς μετὰ τινος λέξεως, ὥστε ἀποτελεῖ μετ' αὐτῆς μίαν ἔννοιαν π. χ. εἰ οὐ πολλοὶ (=ὀλίγοι ἦσαν) εἰ οὐ ἔαξ (=εἰ κωλύεις).

§ 155. Μετὰ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται τὸ μὴ, μετὰ τοῦ εἰδικοῦ τίθεται συνήθως τὸ οὐ, ἐνίοτε δὲ τὸ μὴ.

§ 156. Μετὰ τῆς μετοχῆς, τοῦ ἐπιθέτου καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ τίθεται τὸ μὴ, ὅταν ἡ ἔννοια εἴνε ὑποθετικὴ, ἄλλως τίθεται τὸ οὐ π. χ. ἡδὺ τὸ ζῆν, μὴ φθονούσης τῆς τύχης (= ἂν μὴ φθονῇ ἡ τύχη) — ὁ μὴ ἰατρὸς (=ὅς ἂν μὴ ἰατρὸς ᾖ).

· § 157. Μετὰ ἀπλῆν ἄρνησιν δύνανται αἱ σύνθεται (οὐδεῖς, οὐδαμῶς κτλ.), νὰ κεῖνται χωρὶς νὰ αἴρῃσι τὴν πρώτην ἄρνησιν. μάλιστα δὲ τὰ ἄοριστα μεταβάλλονται εἰς τὰ ἀντίστοιχα ἄρνητικὰ π. χ. οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα κάλλιον φίλου. — "Ανευ σοφίας οὐδεῖς οὐδέποτε εἰς οὐδὲν οὐδενὸς ἄξιος γενήσεται.

§ 158. Τὸ οὐ μὴ (= οὐ φόβος ἔστι μὴ) μεθ' ὑποτακτικῆς ἀορίστου (σπανίως ἐνεστῶτος) ἢ μεθ' ὀριστικῆς μέλλοντος σημαίνει ἔντοντον ἄρνησιν τοῦ μέλλοντος π. χ. "Εως ἂν ἐμπνέω, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν — τοιοῦτον ἐπιτήδειον οὐδένα μήποτε εὐρήσω.

§ 159. Τὸ μὴ οὐ ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ μὴ τίθεται μετ' ἀπαρεμφάτου, ὅταν ἐξαρτᾶται ἐξ ἄρνητικῶν ἐκφράσεων, οὐ δύναμαι, οὐχ

οἷός τε εἶμι, οὐχ ὄσιόν ἐστιν, αἰσχρὸν (=οὐ καλόν) ἐστὶ κτλ. ἢ μετὰ ἀρνητικὰ ῥήματα ἀρνοῦμαι, ἀντιλέγω, ἔταν κείνται ἐν ἀρνητικῇ προτάσει· π. χ. οὐ δύναμαι μὴ οὐχὶ μισεῖν τὸν ψευδόμενον—οὐδεὶς πρόποτε ἀντεῖπε μὴ οὐχὶ καλῶς ἔχειν τοὺς νόμους.

Ζ'. Περὶ συνδέσεως.

§ 160. Ἡ σύνδεσις τῶν προτάσεων γίνεται διττῶς, κατὰ παράταξιν καὶ ὑπόταξιν. Καὶ κατὰ παράταξιν μὲν σύνδεσις λέγεται, ἔταν πρότασις τις αὐθυπόστατος καὶ ἀνεξάρτητος παρατάσσεται εἰς ἄλλην διὰ συνδέσμου τινός· π. χ. κοινὴ ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόριστον. Καθ' ὑπόταξιν δὲ σύνδεσις λέγεται, ἔταν πρότασις τις ὑποτάσσεται εἰς ἄλλην ἐξαρτωμένην ἐξ αὐτῆς καὶ χρησιμεύουσα ὡς συμπλήρωμα ἢ προσδιορισμὸς αὐτῆς· π. χ. κύναις τρέφεις, ἵνα σοὶ τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι.

§ 161. Ἡ καθ' ὑπόταξιν συνδεομένη πρότασις λέγεται ἐξηγητημένη ἢ ὑποτελής, ἢ δὲ πρότασις μεθ' ἧς συνδέεται ἢ ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται, λέγεται κυρία. Δύναται καὶ ἐξ ὑποτελοῦς νὰ ἐξαρτᾶται ἄλλη ὑποτελής καὶ τότε ἐκείνη εἶναι κυρία ταύτης· π. χ. τούτους ἐβούλογο ἐκποδῶν ποιήσασθα, ἵνα ῥαδίως διαπραττοιντο, ἃ βούλοιντο.

§ 162. Αἱ κατὰ παράταξιν συνδεόμεναι προτάσεις εἶνε ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων. Εἶνε δὲ ἢ κύριαι ἢ ὑποτελεῖς εἰς ἄλλην

§ 163. Κατὰ παράταξιν συνδέονται αἱ προτάσεις διὰ τῶν συμπλεκτικῶν, διαζευκτικῶν, ἐναντιωματικῶν συνδέσμων, διὰ τῶν συμπερασματικῶν (πλὴν τοῦ ὥστε, ὅστις συνδέει συνήθως καθ' ὑπόταξιν) καὶ διὰ τοῦ αἰτιολογικοῦ γάρ. Καθ' ὑπόταξιν δὲ συνδέονται διὰ τῶν ἄλλων συνδέσμων καὶ διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

1. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 164. Διὰ τῶν συμπλεκτικῶν συνδέσμων συνδέονται προτάσεις καὶ μέρη προτάσεων.

α') διὰ τοῦ καὶ συνδέονται προτάσεις ἢ μέρη προτάσεων, διὰ τοῦ τὸ μόνον προτάσεις.

β') διὰ τοῦ καί—καί καὶ τοῦ τέ-καί συνδέονται προτάσεις ἢ μέρη προτάσεων ἐμφαντικώτερον ἢ διὰ τοῦ ἀπλοῦ καί· π. χ. καὶ αὐτοὶ ἐμάχοντό καὶ τοῖς ἄλλοις παρεκελεύοντο — καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· πεζοὶ τε καὶ ἱππεῖς.

ΣΗΜ. Ὁ καὶ πολλάκις εἶνε ἐπιδοτικὸς καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ἀκόμη καί· π. χ. αὐτὰ γε ταῦτα καὶ οἱ θεοὶ πεπόνθασιν (=ἀκόμη καὶ οἱ θεοί, δηλ. οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ οἱ θεοί).

γ') διὰ τοῦ καὶ οὐ (μὴ) συνδέεται ἀποφατικὴ ἔννοια ἢ πρότασις μετὰ προηγουμένης καταφατικῆς· π. χ. ἄνδρες γεωργοὶ καὶ οὐ θαλάσσιοι—ἀφικοῦ οἴκαδε καὶ μὴ ἄλλως ποιήσης.

δ') διὰ τοῦ οὐδὲ ἢ μηδὲ συνδέεται ἔννοια ἢ πρότασις ἀποφατικὴ μετὰ προηγουμένης ἀποφατικῆς· π. χ. οὐ διώκω αὐτοὺς οὐδὲ κακῶς ποιῶ.

ΣΗΜ. Τὸ οὐδὲ ἢ μηδὲ εἶνε πολλάκις ἐπιδοτικόν· π. χ. πρὸς δύο οὐδ' Ἡρακλῆς δύναται.

ε') διὰ τοῦ οὔτε - οὔτε ἢ μήτε - μήτε συνδέονται δύο ἀποφατικαὶ ἔννοιαι ἢ προτάσεις, ὡς διὰ τοῦ καί—καί δύο καταφατικά· π. χ. οὔτε ἡμεῖς οὔτε ἐκεῖνος δίκην οὔτε ἐδικασάμεθα οὔτε ἐφύγομεν.

ς') διὰ τοῦ οὔτε—τε ἢ μήτε—τε συνδέεται καταφατικὴ πρότασις μετὰ προηγουμένης ἀποφατικῆς· π. χ. οὔτε τὰ χροῖματα ἐξέτινον τοὺς τ' ἐναγεῖς κατήγαγον.

ζ') Καὶ διὰ τοῦ οὐ μόνον—ἀλλὰ καὶ (οὐχ ἔπως—ἀλλὰ καί, οὐχ ἔτι—ἀλλὰ καί, οὐχ ἔπως ἢ μὴ ἔτι—ἀλλ' οὐδὲ) γίνεται συμπλοκή. Ἡ συμπλοκὴ αὕτη εἶνε εὐχρηστος, ἔταν πρόκειται νὰ προστεθῇ εἰς τὸ προηγούμενον μεζῶν τι· π. χ. τίς οὐκ ἂν τὴν πόλιν ἠλέησεν οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ ξένος;

2. Διαζευκτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 165. Διὰ τοῦ ἢ συνδέονται δύο διάφοροι ἔννοιαι ἢ προτάσεις, ὧν ἡ ἑτέρα ἀποκλείει τὴν ἑτέραν. Ἐμφαντικώτερον γίνεται ἡ διάζευξις διὰ τοῦ ἢ—ἢ· π. χ. πλούσιος ἢ πένης—ἢ ζῆ ἢ τέθνηκε. Διὰ τοῦ εἴτε — εἴτε, εἴαν τε—εἴαν τε γίνεται ἡ διάζευξις ἔταν ὁ λέγων θέλῃ νὰ παραστήσῃ, ἔτι εἶνε ἀδιάφορος ἢ παραδοχῆ.

τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τῶν διαζευγνυμένων μελῶν π. χ. εἴτε Λύσανδρος εἴτε ἄλλος τις ἐμπειρότερος περὶ τὰ ναυτικά βούλεται εἶναι οὐ κωλύω.

ΣΗΜ. Ὁ ἢ μετὰ τὰ συγκριτικά καὶ τὰ περιέχοντα ἔννοιαν συγκριτικὴν ἐπίθετα (ἄλλος, ἕτερος, διάφορος, διπλάσιος κτλ.) εἶνε συγκριτικός π. χ. τοξότας πλείους ἢ τετραμισμυρίους.

§ 3. Ἀντιθετικοὶ ἢ ἐναντιωματικοὶ σύνδεσμοι.

§ 166. α') Διὰ τοῦ δὲ σημαίνεται ἐλαφρὰ ἀντίθεσις. Συνήθως μετὰ τῆς προηγουμένης ἐννοίας ἢ προτάσεως κεῖται ὁ μὲν π. χ. πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κύρος.

ΣΗΜ. Ὁ δὲ χρησιμεύει πολλάκις ἁπλῶς εἰς σύνδεσιν τῶν ἐπομένων μετὰ τῶν ἡγουμένων ἐπὶ μετεβάσεως τοῦ λόγου καὶ λέγεται μεταβατικός.

β') διὰ τοῦ ἀλλὰ συνδέονται δύο ἔννοιαι ἢ προτάσεις ἀντιφατικάι, ὥστε, ὅταν τίθῃται ἢ μία, ἢ ἑτέρα αἴρεται, καὶ τἀνάπαλιν π. χ. ἐκεῖθεν ἀλλ' οὐκ ἐντεῦθεν — οὐκ ἠμφισβῆται, ἀλλ' ὁμολόγει. Πολλάκις τίθεται πρὸς εἰσαγωγὴν προτροπῆς π. χ. ἀλλ' ἔπειθε.

γ') διὰ τοῦ ἀλλὰ μὴν γίνεται μετάδοσις εἰς τι νέον π. χ. ἀλλὰ μὴν καὶ τάδε ἐποίει πρὸς τοὺς ἐπιτηδεῖους.

δ') τὸ οὐ μὴν ἀλλὰ (= ἀλλ' ὅμως) προῆλθεν ἐξ ἐλλείψεως ἐννοίας, δυναμένης πολλάκις νὰ νοηθῇ ἐκ τῶν ἡγουμένων π. χ. ὁ ἵππος πίπτει εἰς γόνατα καὶ μικροῦ ἀκκείνον ἐξετραχήλισεν, οὐ μὴν (δηλ. ἐξετραχήλισεν) ἀλλ' ἐπέμεινεν ὁ Κύρος.

4. Ὁ αἰτιολογικὸς γάρ.

§ 167. Διὰ τοῦ γάρ συνδέεται παρατακτικῶς μετὰ τῶν ἡγουμένων πρότασις, περιέχουσα τὸν λόγον (τὴν αἰτίαν) αὐτῶν π. χ. μὴδενὶ συμφορὰν ὄνειδίσῃς· κοινὴ γὰρ ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἄόρατον.

ΣΗΜ. Ὁ γάρ πολλάκις εἶνε ἐπεξηγηματικὸς ἢ διωσφητικὸς· δι' αὐτοῦ δηλ. εἰσάγεται πρότασις ἐπεξηγοῦσα τὰ ἡγούμενα π. χ. δηλοὶ δὲ καὶ τότε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν πρὸ γάρ (= δηλαδὴ) τῶν Τρωϊκῶν οὐδὲν φαίνεται κοινὸν ἐργασαμένη ἢ Ἑλλάς.

§ 168. Διὰ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων συνδέονται μετὰ τῶν ἡγουμένῳ προτάσεις σημαίνουσαι συμπέρασμα ἐξαγόμενον ἐκ τῶν ἡγουμένων π. χ. τὸ στράτευμα ὁ σίτος ἐπέλιπε· κρέα οὖν ἐσθίοντες διεγίγνοντο.

ΣΗΜ. Τὸ *τοιγάτοι* καὶ *τοιγαροῦν* (=διὰ τοῦτο βεβαίως) παριστᾷ τὸ συμπέρασμα ὡς στερεὰν πεποιθήσιν τοῦ λέγοντος· π. χ. φετο δ' ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικόν εἶναι τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν· *τοιγαροῦν* αὐτῷ οἱ μὲν καλοὶ τε κάγαθοί τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἄθλιοι ἔπεβούλευον.

Διὰ τοῦ οὐκοῦν σημαίνεται συμπέρασμα καταφατικόν, διὰ τοῦ οὐκοῦν συμπέρασμα ἀποφατικόν π. χ. οὐκοῦν ποιητέον ταῦτα (=λοιπὸν πρέπει νὰ πράξωμεν ταῦτα)· οὐκοῦν ποιητέον ταῦτα (=λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ πράξωμεν ταῦτα).

Αριθ. { Πρωτ. 8130
 { Διεκπ. 7877



ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. **Κ. Κατεβλίνην**, Καθηγητήν.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸν νόμον „ΒΤΓ” τῆς 12ης Ἰουλίου 1895, περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης καὶ Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸ σχετικὸν Β. Διάταγμα τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπείας ταύτης, ὅπως τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα **Ἑλληνικὸν Συντακτικὸν** τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον ἐγκριθῆν, εἰσαχθῆ ἔν τοις δημοσίοις, δημοσυντηρήτοις καὶ ἰδιωτικοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις.

Ὁ Ὑπουργὸς
Α. ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΣ

Στ. Μ. Παρίσης

